

ΠΑΝΩΡΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΟΣΟΛΩΝ.

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

—————

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΟΓΔΟΣ.

ΑΠΟ ΑΠΡΙΑΙΟΥ 1867 ΜΕΧΡΙΣ ΑΠΡΙΑΙΟΥ 1868.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑ
ΛΑΥΡΙΣΤΟΥ
ΥΕΩΝ ΑΡΙΘ. _____

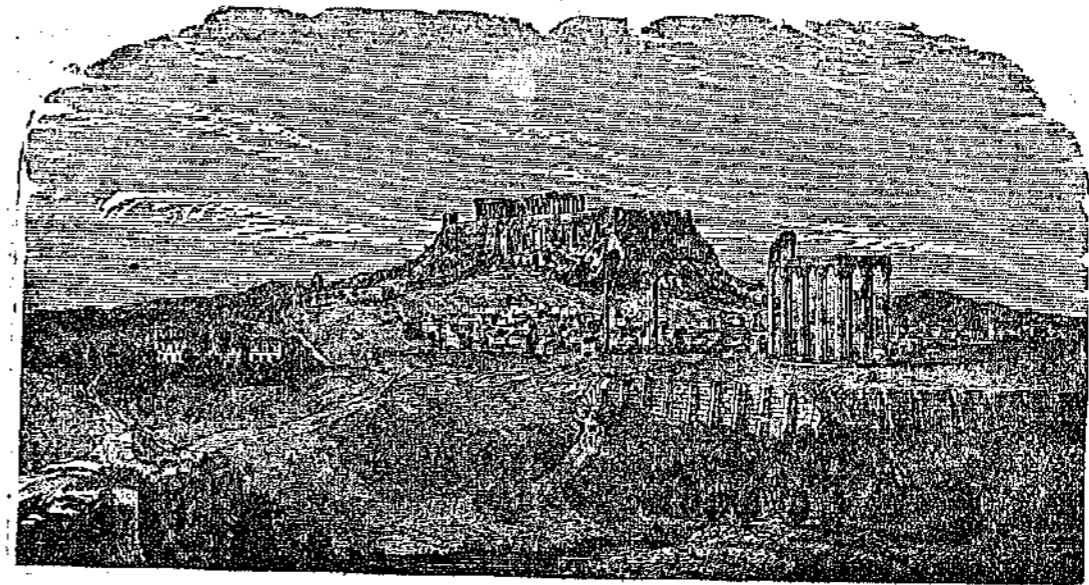
ΠΑΡΕΛΗΥΣΤΗΡΙΟ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑ

ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΝΩΡΑΣ.

(ὅδὸς Περαιῶς.)

1868.

Π Α Ν Δ Ω Ρ Α .

15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ, 1868.

ΤΟΜΟΣ ΙΗ΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 428.

ΠΛΑΤΩΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Γ' (*).

ΥΠΟ

Θ. ΚΑΡΟΥΣΟΥ.

Φαίδρος.

Εἰς οὐδένα ἕτερον τῶν Πλατωνικῶν Διαλόγων ἢ εἰς τὸν Φαίδρον ἐμφαίνεται τοσοῦτος πλοῦτος θεωριῶν, τοσαύτη δαψίλεια μεταφυσικῶν, ἠθικῶν καὶ καλλοιογικῶν σκέψεων συγκρινομένων μετὰ νεαζούσης ποιητικῆς φαντασίας, ἥτις διαποικίλλει τὰ πάντα διὰ τῶν γοητευτικῶν περιγραφῶν τῆς περιτομῆς ἡμᾶς ἐξωτερικῆς φύσεως, διὰ τῶν παρεννευμένων ψυχολογικῶν μυθολογημάτων καὶ διὰ τῆς ἀπάτου καλλονῆς τῆς τῶν ἐννοιῶν πλαστικῆς ἐκδηλώσεως. Οὐδαμοῦ ἄλλοθι ἢ ἐν τῷ Φαίδρῳ διατρανοῦται ἡ ἐντεχνος ἐκείνη δεξιότης τοῦ συγγραφέως, δι' ἧς, καὶ τοὶ πραγματευόμενος περὶ ζητημάτων δοκούντων ἕξωθεν ἀσχετῶν καὶ ἀσυναρτήτων πρὸς ἀλλήλα, οἷον περὶ ἔρωτος, περὶ ἰδεῶν καὶ περὶ ῥητορικῆς τέχνης, ἀπαρτίζει ὅμως ἐκ τούτων ἀπάντων ὅλον τι συμπαγὲς καὶ εὐρυθμον, ἀδιασπάστως

συμπλεκόμενον τῶν μερῶν αὐτοῦ καὶ στεφρῶς συναρμολογουμένων πρὸς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, πρὸς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐνότητα. Ἀλλ' ἵνα προβῶμεν ἀστεμφεῖ βήματι εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν στοιχείων τοῦ Πλατωνικοῦ τούτου Διαλόγου καὶ εἰς τὴν διασάφισιν τῶν καθ' ἕκαστα ἐξ ὧν συνάγεται ὁ σκοπὸς αὐτοῦ καὶ ἡ ἐνότης, δεῖον ἵνα προηγουμένως διεξέλθωμεν ὅσον ἐπιδέχεται ἡ φύσις τοῦ πράγματός συνοπτικώτερον τὸ περιεχόμενον τοῦ Διαλόγου, παρακολουθοῦντες πιστῶς καὶ ἀπαρεγκλίτως τὴν ἴχνην αὐτοῦ τοῦ συγγραψάντος.

Ἰδέσθαι τοῦ Διαλόγου. Ὁ Σωκράτης ἀπαντᾷ καθ' ὅδον τὸν φιλόλογον Φαίδρον πορευόμενον πρὸς περίπατον ἔξω τοῦ τείχους τῆς πόλεως, καὶ πληροφορηθεὶς, παρ' αὐτοῦ ὅτι ἔρχεται παρὰ Λυσίου τοῦ ῥήτορος, ὅστις διατρέθων περὶ Ἐπικράτει τῷ δημιουργῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Μορύχου ἀνέγνωσε πρὸς αὐτὸν ἐρωτικὸν τινα λόγον ὑπ' αὐτοῦ συντεταγμένον χάριν παιδιᾶς, ὅπως πείσῃ εὐειδῆ τινα νεανίαν ὅτι πρέπει νὰ χαρισθῇ ὄχι εἰς τὸν ἐραστήν του ἀλλ' εἰς τὸν μὴ ἐρωτῶντα, ἐκδηλοῖ πρὸς τὸν Φαίδρον τὴν διακαῆ ἐπιθυμίαν του, ὅπως ἀκούσῃ τὸν λόγον ἐκεῖνον, οὗ τινος τῷ θέματι παρίσταται λίαν ἐπαγωγὸν καὶ περιπούδαστον. Ὁ δὲ, γινώσκων τὴν τοῦ Σωκράτους ἐμπειρὴν καὶ κλίσειν περὶ ἀκαθῶν λόγων τὸ πρῶτον μὲν ἀποποιεῖται θρυπτόμενος ἐπὶ προφάσει ὅτι ἀπειροσ, ἀν

(*) Ὡρα τῶν. Ζ' σ. 200, 227 καὶ 241, καὶ τ. ΙΙ' σ. 28, 68 καὶ 108.

της ρητορικής τέχνης δυσκόλως ἠδύνατο νὰ ἀπομνημονεύσῃ ὅλον τὸν λόγον τοῦ Λυσίου τοῦ δεινοτάτου τῶν συγχρόνων του συγγραφέων, ἀλλὰ μόνον ἐν κεφαλαίοις νὰ ἐκθέσῃ τὴν διάνοικον σχεδὸν ἀπάντων τῶν ἐπιχειρημάτων του, δι' ὧν ἐπεζητήγει νὰ συστήσῃ τὴν ὑπεροχικὴν διαφορὰν τοῦ μὴ ἐρώντος ἀπὸ τοῦ ἐρώντος. Τέλος δὲ φωναθεὶς ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ὅτι ἐχει κεκρυμμένον τὸν λόγον ὑπὸ τὸ φόρεμά του ἐν τῇ ἀριστερῇ χειρὶ, εἰσκαοὺε τὰς παρκλήσεις του συγκατατιθέμενος εἰς τὴν ἀνάγνωσιν. Καταβάντες λοιπὸν ἀμφότεροι παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ καὶ διεληθόντες διὰ τῶν ὑδατίων τοῦ ποταμοῦ ἀνοπόδητοι κατεκλίθησαν ἐπὶ τῆς πόδας ὑπὸ τὴν σιάν πλατείαν καὶ ὑψηλῆς πλατάνου, ἐνθα ὁ Σωκράτης κατακλιόμενος ὑπὸ τῶν καλλωνῶν τῆς φύσεως ἐξωτερικεῖ μετ' ἐνοουσιώδους συγκινήσεως τὰς ἐνδομήχους τῆς ψυχῆς του διαιθέσεις, περιγράφων τὸ ὄψος καὶ τὸ σύκιον τῆς παρὰ τῇ πλατάνῳ ἐκφυσίσης λόγου, καὶ τὴν ἀκμαίαν αὐτῆς ἐξάνθησιν τὴν διαχέουσαν εἰς τὸν τόπον τερπνὴν εὐωδίαν, τὴν χαριστάτην ἐκείνην πηγὴν, ἐξ ἧς ῥέει ὑπὸ τὴν πλατάνου μάλα ψυχρὸν ὕδωρ. Πρὸς δὲ, τὸ εὐπουν τοῦ τύπου, ὕπερ ἐστὶ τοσοῦτον ἠδὺ καὶ εὐάρεστον συνδυαζόμενον μετὰ τοῦ ἐν ὄρα θέρους λιγυροῦ τῶν τεττίγων τερετίσματος, ἐπὶ τέλους δὲ τὸν πυκνὸν ἐκεῖνον χόρτον ἐφ' οὗ κατακλίνων τις τὴν κεφαλὴν του ἐν ἐδάφει ὁπωσούνη ἀνωφερεῖ δύναιται ἀβρῶς ν' ἀναπαύηται.

Ἐκ δὲ τῆς θέσεως ταύτης ἐνθα ἐμυθολογεῖτο ὅτι ὁ Βορέας ἠρπασέ ποτε τὴν Ὄρειθιαν συμπικίζουσαν μετὰ τῶν Νυμφῶν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ λαμβάνων τὸ ἐνδόσιμον ὁ Φαῖδρος, παρεκβατικῶς ἐρωτᾷ καθ' ὅδον τὸν Σωκράτην ἂν πιστεῖται τὸ μυθολόγημα τοῦτο. Πρὸς δὲ ἀπαντῶν οὗτος ἐὰν ἐδίσταζον, λέγει, ὡς οἱ σοφοὶ, ὑπαινυτόμενος τοὺς φιλοσόφους καὶ τοὺς σοφιστὰς τοὺς ἀλληγορικῶς ἐρμηνεύοντας τοὺς μύθους, ἠδυνάμην νὰ πράσχω ἀλληγορικὴν ἐρμηνείαν εἰς τὸν μύθον τοῦτον· ἀλλ' ἐγὼ ὁ Φαῖδρος, εἰ καὶ θεωρῶ ὡς εὐφυεῖς τὰς τοιαύτας ἐρμηνείας, ὁμολογῶ δὲ ἀδεόντως καὶ κόπου καὶ ἐπιτηδειότητος καὶ εὐνοϊκῶν περιστάσεων, διότι ὁ περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολούμενος ἀναγκάζεται νὰ ἐρμηνεύσῃ καὶ τὰ περὶ τῶν ἵπποκενταύρων καὶ τῆς Χιμαίρας καὶ τὰ περὶ πολλῶν ἄλλων ἐπὶ παραδοξοτέρων τεράτων μυθολογουμένων· ἄπερ ἐὰν τις μὴ πιστεύων ὡς ἀληθῆ ζήτησιν νὰ τὰ ἀνάξῃ εἰς τοὺς κανόνας τῆς πιθανότητος, ἀναγκασθῆσεται ὅπως καταδικάσῃ τὸν πολὺτιμον χρόνον εἰς κηδαμινὰς λεπτολογίας. Ἐγὼ δὲ δὲν ἔχω καιρὸν ν' ἀσχολώμαι περὶ τὰ τοιαῦτα· διότι οὐδέπω κατέρθωσιν νὰ ἐκπληρώσω τὴν ἐντολὴν τοῦ ἐν Δελφοῖς Θεοῦ, νὰ

γνωρίσω τὸν ἑαυτόν μου· μοὶ φαίνεται δὲ γελοῖον ἐνθ' ἔτι ἀγνοῶ τοῦτο τὸ οὐκ αἰὼν νὰ ἐξετάσω τὰ ἀλόγιστα. Ὅθεν παραιτησάμενος τῆς ἀλληγορικῆς ἐρμηνείας τῶν μυθολογημάτων τούτων καὶ ἐπόμενος τῇ δημώδει περὶ αὐτῶν πίστει ἐξετάσω ὄχι ταῦτα τὰ εἰς ἐμὲ ἀδιάφορα, ἀλλὰ τὸν ἑαυτόν μου· ἀσχολεῖμαι ὅπως ἀνακαλύψω ἂν ἦμαι θηρίον τι πολυπλοκώτερον καὶ ἀγριώτερον τοῦ Τυφῶνος, ἢ ἡμερωτέρον καὶ ἀπλούστερον ζῶον, μετέχον θείας τινός καὶ εὐγενοῦς φύσεως.

Ταῦτα δὲ πρὸς ἀλλήλους διαλεγόμενοι ἐφθασαν εἰς τὴν προμηθεύσαν θεσίαν. Κατακλιθέντων οὖν ὑπὸ τὴν πλατάνου ὁ Φαῖδρος ἀναγινώσκει τὸν λόγον τοῦ Λυσίου.

Ὁ ἐρωτικὸς οὗτος λόγος εἶναι ῥητορικὴ μελέτη ἐν εἴδει ἐπιστολῆς ἀπευθυομένης πρὸς τι μαιράκιον, δι' ἧς ὁ ἐπιστέλλον ὑποτίθεται ὅτι, καὶ τοι ἐν πράγματι ἐρωτόληπτος ὦν πρὸς αὐτὸ, ἀποπειράται ἵνα τῷ ἀποδείξῃ ὅτι προτιμώτερον εἶναι νὰ χαρισθῇ εἰς αὐτὸν ὡς δῆθεν μὴ ἐρώντα ἢ εἰς ἐραστήν. Ἴδου δὲ τὰ κεφαλαῖα δέστερα τῶν ἐπιχειρημάτων, ἕτινα χρήται πρὸς ἐπιστήριξιν τοῦ θεματός του, δυσπερίληπτα ὄντα ἕνεκεν τῆς ἐπικρατούσης σοφιστικῆς τερθρείας, ἕνεκεν τῆς ἐλλείψεως λογικῶν διαιρέσεων καὶ τῆς συνεχούς τῶν αὐτῶν ἢ καὶ παραπλησιῶν ἐνωτιῶν ἐπαναλήψεως.

Ἀκούσόν με, γράφει ὁ ἐπιστέλλον πρὸς τὸν ἐρώμενον παιδᾶ, μὴ ἀποποιήσῃς τὴν αἴτησίν μου ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν εἰμὶ ἐραστής σου· διότι ὁ μὲν ἐραστής, ἀφοῦ ἀπαξ ἐκπλήρωσεν τὸ πάθος του, μεταμέλεται τότε διὰ τὰς ὁποίας ὑπέστη θυσίας ὑπὲρ τοῦ ἐρωμένου του, ἀναλογιζόμενος εἰς ὀπόσας ζῆμίας τῶν ὑπάρχόντων του, εἰς ὁποίους κόπους καὶ ἀγωνίας τὴν ἐξέθεσε τὸ πάθος τοῦ ἐρωτος, ὁ δὲ μὴ ἐραστής οὐδέποτε μεταμέλεται, διότι τὰς πρὸς τὸν ἐρώμενον εὐποιίας του δὲν πράττει ἐλαυνόμενος ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τοῦ πάθους, ἀλλ' ἑκούσιως καὶ ὀρθῶς βουλευόμενος. Καὶ μὲν λέγουσιν ὅτι ὁ ἐραστής κατέχεται ὑπὸ ζῶητων αἰσθημάτων καὶ ὅτι εἶναι ἔτοιμος λόγος τε καὶ ἔργος νὰ ἐπισπᾶσθαι εἰς ἑαυτὸν τὴν ἔχθραν καὶ τὸ μίσος ἀπάντων τῶν ἄλλων ἵνα εὐαρεστήσῃ ἕνα μόνον, τὸν ἐρώμενον. Ἀλλ' ὅμως εἶναι θετικὸν καὶ βέβαιον, ὅτι ὁ ἐραστής, μεταβάλλων ἀντικείμενον ἐρωτος διὰ τὸ ἀψίκορον καὶ ἀγχιτον τῶν αἰσθημάτων του, ἐπὶ τοσοῦτον μετατρέπεται ὥστε, ἐὰν τὸ ἀπαιτῇ ὁ νέος ἔρως του, καὶ κοποῖται οὐς ἤρατο πρότερον. Ὅθεν πῶς νὰ χαρισθῇ εἰς ἀνθρώπου πάσχοντα τοιοῦτον νόσημα, ἐνθ' αὐτὸς ὁ πάσχων σύνοιθε τὴν παραπροσύνῃν του, πλὴν ὁμολογεῖ ὅτι δὲν δύναται νὰ χαλινώσῃ ἑαυτόν; — Ἄλλως δὲ ἐὰν φοβῆσθαι τὴν κοινήν γνάμην μὴπως δυσφημισθῆς γενομένων γνωστώ τῶν σχέσεών σου,

ὁ κίνδυνος εἶναι ἐκ μέρους τῶν ἐρώντων, ὅτινες ἐπαίρομενοι διὰ τὸ κατέρθωμά των φιλοτιμοῦνται νὰ τὸ διακωιδωνίζωσι καὶ νὰ διαιδίσωσιν εἰς τὸ κοινὸν ὅτι οἱ κόποι των δὲν ἐματαιώθησαν· ἐνθ' ἀπ' ἐναντίας οἱ μὴ ἐρώντες, ἀνώτεροι γινόμενοι τῶν φιλοτιμῶν καὶ τῶν ἐπιδείξεων, προτιμῶσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν καὶ τὴν τῶν ἐρωμένων ὠφέλειαν ἀντὶ τῆς τῶν ἀνθρώπων κοινῆς ὑπολήψεως. Ἐνδέχεται δὲ καὶ ἄλλοι φόβος νὰ κατακαμβάνῃ τὴν ψυχὴν σου, νομίζεις ἵσως ὅτι ἡ μόνιμος φιλία εἶναι πᾶντι μὴ δύσκολον, καὶ ὅτι ἐὰν ἡ φιλία δὲν ἔχῃ σκοπὸν ἐρωτικόν, ἢ ἐκ τῆς ῥήξεως προερχομένη βλάβη καθίσταται κοινὴ εἰς ἀμφοτέρους· ἐὰν ὅμως συμβῆ ἡ ῥῆξις ἀφοῦ θυσίας σου εἴχῃς τιμαλφέστερον, τὴν τιμὴν σου, ἢ βλάβη ἐπέρχεται μεγίστη εἰς σὲ μόνον. Ἐπόμενον λοιπὸν εἶναι νὰ φροβῆσαι μᾶλλον μὴπως ἐχθρευθῆς πρὸς τοὺς ἐραστάς· διότι οὗτοι εὐρίσκουσι συχνάκις ἀφορμὰς νὰ λυπῶνται καὶ νὰ ταράττωνται, ὑφορῶμενοι ὅτι τὰ πάντα γίνονται ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν βλάβῃ· διὸ ἀποτρέπουσι τοὺς ἐρωμένους των πάσης μετὰ τῶν ἄλλων ἐπιμιξίας καὶ οἰκειότητος, φοβούμενοι μὴπως οὗτοι τοὺς ὑπερθάλωσιν εἴτε κατὰ τὸν πλοῦτον, εἴτε κατὰ τὴν νοημοσύνην, εἴτε κατ' ἄλλο τι πλεονέκτημα. Ἐὰν λοιπὸν σὲ πείσωσι ν' ἀπέχεσαι τούτων σὲ κατασταίνουσιν ἐρημον φίλων· ἐὰν δὲ ἀποβλέπων εἰς τὸ ἴδιόν σου συμφέρον ἀποβάλλῃς τὰς ἀξιώσεις των, θέλεις περιέλθῃν μετ' αὐτῶν εἰς ῥῆξιν. Ὅσοι ὅμως ἐφείλουσι τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐπιθυμιῶν των οὐχὶ εἰς τὸν ἔρωτα, ἀλλ' εἰς τὴν ἀρετὴν των, πόθῳ ἀπέχοντες τοῦ νὰ θεωρῶσι μὴ ζηλότυπον ὅμμα τὰς πρὸς ἄλλους σχέσεις τοῦ ἐρωμένου των, ἀπ' ἐναντίας μισοῦσι μὲν τοὺς ἀποφεύγοντας τὴν συναναστροφὴν του θεωροῦντες τὴν ἀποφυγὴν των ὡς περιφρόνησιν, χαίρουσι δὲ διὰ τοὺς σχετιζόμενους πρὸς αὐτόν, καθὼς ἐκ τῆς μετ' ἐκείνων συναναστροφῆς ὠφελοῦμενον. Ὅθεν πολὺ πιθανώτερον εἶναι νὰ ἐπιτηδύηται ὡς ἐκ τούτου ἡ φιλία των ἢ νὰ χαλαρώται. Πρὸς δὲ τούτοις, ἐὰν ἐπιδιώκῃς τὴν βελτίωσίν σου, πείθου εἰς ἐμὲ μᾶλλον ἢ εἰς τὸν ἐραστὴν, ὅστις καὶ παρὰ τὴν ἀλήθειαν ἐπαίνει πάντα λόγον καὶ πᾶσαν πρᾶξίν σου, εἴτε φοβαύμενος μὴ σὲ δυσχερεστήσῃ, εἴτε καὶ ἀπατώμενος διὰ τὸ πάθος τοῦ ἐρωτος· διότι ἐὰν μὲν δυστυχῇ καὶ δὲν ἐπιτυχάνῃ τὴν ἐπιθυμίαν του, παροργίζεται καὶ δι' αὐτὰ τὰ ἀδιάφορα· ἐὰν δὲ εὐτυχῇ, ἐξυμνεῖ καὶ αὐτὰ τὰ φαύλα· ἐὰν ὅμως πείθῃσαι εἰς ἐμὲ, δὲν θέλω ἀποβλέπειν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν παρούσαν ἡδονὴν μου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν ὠφελειάν σου, ὄχι νικώμενος ὑπὸ τοῦ ἐρωτος, ἀλλὰ κυριεύων τὰ πάθη μου, οὐδὲ διὰ μικρὰς ἀφορμὰς ταχέως παραφερόμενος εἰς ἀδιάλλακτον ἔχθραν, ἀλλὰ διὰ μεγάλας βραδέως καὶ ὀλίγον ὀργιζόμενος. Ἐὰν δὲ

νομίζεις ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἔωρα φιλία ἄνευ ἔρωτος, ἀναλογισθῆτι ὅτι ἐὰν οὕτως εἴχε τὸ πρᾶγμα, οὔτε πρὸς τοὺς υἱοὺς οὔτε πρὸς τοὺς γονεῖς μας θὰ ἠσθάνομεθα στοργήν, οὔτε πιστοὺς φίλους θὰ εἴχομεν ὢν ἡ φιλία δὲν πηγάζει ἐκ τοῦ ἐρωτος, ἀλλ' ἐξ ἄλλης τινός αἰτίας. Πρὸς δὲ ἐὰν ἐφείληται νὰ χαρίζηται εἰς τοὺς ἐραστάς ἕτε μάλιστα δεομένους, ἕπεται ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐφείλει νὰ εὐεργετῇ οὐχὶ τοὺς μάλιστα ἀξίους εὐεργεσίας, τοὺς ἀρίστους, ἀλλὰ τοὺς μάλιστα δεομένους· διότι οὗτοι ἀπαλλαγέντες ἀπὸ μεγίστων κακῶν θέλουσι χρεωστῆν εἰς αὐτὸν ἀπείρους χάριτας. Ὅθεν καὶ ἐν ταῖς ἰδίαις εὐωχίαις δὲν εἶναι ἄξιον νὰ προσκαλῆς τοὺς φίλους σου, ἀλλὰ τοὺς ἐπαίτας καὶ τοὺς πειναλέους, Πλὴν ἄλλως ἔχει τὸ πᾶν ὀφείλει βέβαιον νὰ χαρίζηται ὄχι εἰς τοὺς σφόδρα δεομένους καὶ μόνον ἐρώντας, ἀλλ' εἰς τοὺς μάλιστα δυναμένους ν' ἀποδώσωσι τὴν χάριν καὶ ἀξίους τῆς ἀγάπης σου· οὐδὲ εἰς τοὺς δρεψόμενους τὸ ἄωτον τῆς νεότητός σου, ἀλλὰ τοὺς μεταδώσαντας τὰ ἀγαθὰ των καὶ ἐν τῇ προθεσθηκτικῇ ἡλικίᾳ σου· οὐδὲ εἰς τοὺς περιποιημένους σε ἐπ' ὀλίγον χρόνον, ἀλλὰ τοὺς διατηρήσαντας τὴν φιλίαν ἀδιακρίτως παρὰ πάντα τὸν βίον· Σὺ οὖν βάλε εἰς τὸν νοῦν σου τὰς παραγγελίας ταύτας· ἀναλογισθῆτι δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι τοὺς μὲν ἐρώντας οἱ φίλοι ἐπιπλήττουσιν ἀποπειρώμενοι ἵνα τοὺς ἀποτρέψωσιν ἀπὸ τοιοῦτου ὀλεθροῦ πάθους, τοὺς δὲ μὴ ἐρώντας οὐδεὶς ποτε τῶν οἰκείων ἐμίσησεν ὅτι ἡ γαλήνη τῆς ψυχῆς των εἶναι εἰς αὐτοὺς ἐπιζήμιος.

Περὶ τῆς Φαίδρου τὴν ἀνάγνωσιν ἐρωτᾷ τὸν Σωκράτη μετὰ πολλῆς τῆς φαιδρότητος πῶς σοὶ φαίνεται ὁ λόγος; Πιστεύεις, ὦ Σώκρατες, ὅτι εὐρίσκεται ἐν Ἑλλάδι ἄλλος τις ἱκανὸς νὰ πραγματευθῇ τὸ αὐτὸ θέμα μετὰ πλείονος εὐφραδείας καὶ χαρίτου; Ἄλλὰ δέον, ἀπεκρίθη ὁ Σωκράτης, νὰ θέσωμεν διάκρισιν τινα· διότι ἂν διανοῆσαι νὰ ἐπαινεῖς τὸν Λυσίαν ὅτι μετεχειρίσθη πρὸς ἔκφρασιν τῶν ἰδῶν του ἀκριβολογίαν καὶ ὄρους στοργγγύλους καὶ τεταρνευμένους, ξύμφημι· δὲν πείθομαι ὅμως ὅτι καὶ ἐξήνησεν ἀρκούντως τὴν ὕλην τοῦ λόγου του, ὅτι καὶ ἐξεπλήρωσε πᾶν εἴτι ἀπῆται ἡ φύσις τῆς υποθέσεως, ἀναπτύξας αὐτὴν μετὰ τῆς προσαιεσίας ἐντελείας καὶ σπουδαιότητος· διότι πολλοὶ παλαιοὶ ποιητὰ καὶ ποιήτριαι ἐξέφρασαν περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος πολλὰ ἀξιόλογα νοήματα, ἐξ ὧν ἔχων τὸ στήθος μου πεπληρωμένον δίκην ἀγγείου, αἰσθάνομαι ὅτι δύναμαι ν' ἀπαγγείλω ἕτερα ἐφάμιλλα πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Λυσίου ρηθέντα.

Ὁ Φαῖδρος ἐκπλαγείς εἰς τὴν ἀπάντησιν ταύτην τοῦ Σωκράτους ὑπόσχεται ὅτι, ἐν κατορθώσῃ, κατὰ τὰς διαθεσικαίας του, νὰ ἐκθέσῃ περὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος καλῆτερα καὶ ὄχι ὀλιγώτερα τῶν ἐν τῷ

λόγω Λυσίου ένδιαλαμβανόμενων, θέλει αφορώσειν εις τους Δελφούς δύο χρυσάς είκόνας ίσομέτρους προς τὸ εδικόν του και τὸ τοῦ Σωκράτους ἀνάστημα. Ἀλλ' ὁ Σωκράτης τὸ πρόθετον ὑπεκφεύγων, διότι δὴθεν ἀναγκάζεται πῶς εἶναι ὑπέρτερος αὐτοῦ ὁ Λυσίας κατὰ τὴν ρητορικὴν δεινότητα, ἐπὶ τέλους ὑπενδίδει ἐκὼν ἅκων εἰς τὴν πρόκλησιν και δὴ και ἀπειλήν τοῦ Φαίδρου ἠλώσαντος τὴν ἐπισιμάζουσαν αὐτοὺς πλάττων, ἔάν δὲν ἀπαγγείλῃ αὐτῷ τὸν ὑποσχεθέντα λόγον ἐνώπιον αὐτῆς ταύτης μηδέποτε ἂν ἀναγκάσῃ μηδὲ ἂν ἀπαγγείλῃ πρὸς αὐτὸν μηδένα ἕτερον λόγον μηδενὸς ρήτορος.

Ὅθεν ὁ Σωκράτης καλύψας τὴν κεφαλὴν του ὑπ' αἰσχίνης, ἄρχεται τὸν λόγον ἐπισκαλούμενος τὰς Λιγυίας (δξυφρόνους) Μούσας πρὸς ἔμπνευσιν. Ἀκολουθῶν δὲ τὴν τῶν πολλῶν γνώμην περὶ τῆς φύσεως και τῆς δυνάμεως τοῦ ἔρωτος κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Λυσίου, καταντᾷ εἰς τὸ αὐτὸ ἐξαγοόμενος εἰ και ἐξετάζει τὸ πρᾶγμα ὑπὸ διάφορον ἔποψιν· διότι ἐνῶ ὁ Λυσίας παρέστησε τὸν μὴ ἐρώντα ὡς προτιμότερον και χρησιμότερον τοῦ ἐρώντος, ὁ Σωκράτης κκεκίζει τὸν ἐρώντα ὡς φυλότερον και ἐπιβλαβέστερον εἰς τὸν ἐρώμενον.

Ἰδοὺ λοιπὸν ἐν περιλήψει ἡ εὐρεσις και ἡ διάταξις τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ Σωκράτους κατὰ τῶν ἐρώντων.

« Ἦτο ποτὲ πολλὸ φίλος παῖς, μάλλον δ' εἰπεῖν μερκακικός λατρευόμενος ὑπὸ πλείστων ἐραστῶν· εἰς δὲ τις ἐξ αὐτῶν οὐχ ἦντον ἐραστής ἀλλὰ ὑποφύλοντος τῶν ἄλλων, ἐπεισε τὸν παῖδα ὅτι δὲν ἐρᾷ αὐτόν, και διὰ τῶν ἐφεξῆς ἐπιχειρημάτων ἀπειπέρῃτο ἵνα τῷ ἀποδείξῃ ὅτι ὄφειλε νὰ χαρισθῇ μάλλον εἰς αὐτὸν μὴ ἐρώντα ἢ εἰς τὸν ἐρώντα.

« Οἱ μέλλοντες νὰ συσχεθῶσι καλῶς περὶ τίνος πράγματος ἀνάγκη νὰ θέτωσι προηγουμένως τὴν ἀρχὴν και τὴν βᾶσιν τῆς σκέψεως, ἀνάγκη νὰ συμφωνῶσιν ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τοῦ προκειμένου πράγματος, ἄλλως προτίσσης τῆς συζητήσεως περιπίπτουσιν εἰς ἀντιφάσεις μήτε μεθ' ἑαυτῶν μήτε μετ' ἀλλήλων συνεννοούμενοι. Ἰνα μὴ λοιπὸν περιπέσωμεν και ἡμεῖς εἰς τὸ ἀμάρτημα, δι' ὑπερ ἐπικρίνομεν τοὺς ἄλλους, ἄς ὀρίσωμεν πρῶτον τί εἶναι ὁ ἔρωσ και τίνα ἔχει δύναμιν, και ἀναφορόμενοι πάντοτε εἰς τὰς προτεθησομένας ἀρχὰς ἄς ἐξετάσωμεν ἂν ὁ ἔρωσ εἶναι ὠφέλιμος ἢ βλαβερὸς. Κατὰ πρῶτον εἶναι πασιδηλὸν ὅτι ὁ ἔρωσ εἶναι ἐπιθυμία τις, οὐχὶ δὲ και τὸ ἀνάπαλιν, ὅτι πᾶσα ἐπιθυμία εἶναι ἔρωσ, διότι τινὲς και τοι μὴ ἐρώντες ἐπιθυμοῦσιν ἑμῶς τὰ καλὰ. Τίνα λοιπὸν τὰ διακριτικὰ γνωρίσματα τοῦ τε ἐρώντος και τοῦ μὴ; Ἄςον νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἐντὸς ἡμῶν εἶσι δύο ἀρχαὶ (δύο τινὲς ἰδέσι) διευθύνουσαι και πρὸςδιορίζουσαι τὰς πράξεις

μας, ἡ μὲν οὐσα ἐμφυτοὺς ἐπιθυμίαι τῆς ἡδονῆς, ἡ δὲ ἄλλη κρίσις περὶ τοῦ ἀρίστου ἐπισχυομένη ὑπὸ τοῦ λόγου και τῆς ἔξεως. Αὐταὶ δὲ αἱ δύο ἀρχαὶ ὅτε μὲν ὁμονοοῦσιν, ὅτε δὲ στασιαζοῦσιν. Ὅταν μὲν λοιπὸν ἡ ὁρμὴ κρίσις ἐπικρατῇ και μας ὀδηγῇ ἐπὶ τὸ ἀριστον, ὀνομάζεται σωφροσύνη, ὅταν δὲ ἡ ἄλογος ὁρμὴ μας ἔλκῃ ἐπὶ τὴν ἡδονὴν και ἀρχὴ ἐντὸς ἡμῶν ἐπονομάζεται ὕβρις. Ἢ δὲ ὕβρις πολυμελὲς και πολύμορφος οὐσα εἶναι και πολυώνυμος· και οἰαδῆποτε τυχᾷν τῶν μορφῶν τούτων ὑπερισχίση μεταξὺ τῶν ἄλλων, δίδει τὴν ἐπωνυμίαν τῆς εἰς τὸν ἔχοντα αὐτήν· οἷον ἡ ἐπιθυμία τοῦ φαγητοῦ ὑπερισχύουσα τοῦ λόγου και τῶν ἄλλων ἐπιθυμιῶν καλεῖται γαστριμαργία, και εἰς τὸν ἔχοντα αὐτὴν παρέχει τὸ αὐτὸ ὄνομα. Ὅθεν και ἡ ἄλογος, ἐπιθυμία τῆς ἐκ τοῦ κάλλους προερχομένης ἡδονῆς; ἐπὶ ἐρωσθεῖσα και ὑπὸ τῶν ἄλλων ὁμοειδῶν ἐπιθυμιῶν τοῦ σωματικοῦ κάλλους, ἐπονομάζεται ἀπ' αὐτῆς τῆς ῥώμης ἔρωσ. Τούτου οὖν τεθέντος ἄς ἰδῶμεν τί ὠφελεῖται ἢ βλάπτεται ὁ χαριζόμενος εἴτε εἰς τὸν ἐρώντα εἴτε εἰς τὸν μὴ.

« Ὅ ὑπὸ τοῦ πάθους τοῦ ἔρωτος τυραννοόμενος ὡς ὁ νοσῶν αἰσθάνεται μεγάλην ἡδονὴν, ὅταν μὴδὲν ἀπαντᾷ πρόσκομμα, μηδεμίαν ἀντίστασιν εἰς τὰ θελήματά του, διότι πᾶν τὸ ὑπερέχον, πᾶν τὸ ἰσοφαιζὸν τὸ ἀποστρέφεται. Ὅθεν ὁ ἐραστής δὲν ἀνέχεεται νὰ βλέπῃ τὸν ἐρώμενον οὔτε ὑπέρτερον, οὔτε ἴσον, ἀλλ' ἐπιδιώκει πάντοτε τὸν ἐξευτελισμὸν αὐτοῦ και τὴν ταπεινώσιν, ἐπομένως δὲ ἐπιθυμεῖ νὰ τὸν διατηρῇ ἀμαθῆ, δειλὸν, ἄτεχον περὶ τὸ λέγειν, βραδύνον. Ὑπὸ φθόνου λοιπὸν και ζήλοτυπίας κινούμενος γίνεται εἰς τὸν ἐρώμενον αἴτιος μεγάλης ψυχικῆς βλάβης, ἀποτρέπων αὐτὸν πάσης ὠφελίμου συναστροφῆς και σχέσεως, ἐξ ἧς ἡδύνατο ν' ἀρυσθῇ ἀνθρωπισμὸν, μάλιστα δὲ ἀποστρεφῶν αὐτὸν τοῦ μόνου μέσου τῆς διανοητικῆς αὐτοῦ και ἡθικῆς μορφώσεως· τὸ μέσον δὲ τοῦτο εἶναι ἡ θεία φιλοσοφία, ἐξ ἧς ἀνάγκη ὁ ἐραστής ν' ἀποσπᾷ τὸν ἐρώμενον, φροβούμενος μὴ ἐθισθῆ νὰ τὸν περιφρονῇ· ὅθεν κατὰ μὲν τὴν διάνοιαν δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ εἰς τὸν ἐρώμενον ἄλλος ἐπίτροπος και συγκοινωνὸς ἐπιβλαβέστερος ἢ ὁ ἐραστής.

« Κατὰ δὲ τὴν σωματικὴν ἐξίν τοῦ ἐρωμένου τίνα περὶ αὐτοῦ λαμβάνει πρόνοιαν ὁ ἐραστής, ὅστις ἀναγκάζεται νὰ ἐπιδιώκῃ τὸ ἡδονικὸν ἀντὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἶναι φανερὸν ὅτι προτιμᾷ ἀντὶ νεανίσκου εὐρώστου και εἰθισμένου εἰς τοὺς κόπους και τὰς σκληραγωγίας μάλοκόν τινα και χυθνον, ἐσκιατραφημένον, δι' ἐπιπλάστων και ἀλλοτρίων χρωμάτων και καλλωπισμῶν κοσμούμενον ἐν ἐλλείψει πραγματικῶν και οἰκειῶν, συνελόντι δ' εἰπεῖν τοιοῦτον γένον, ὅστις ἐκτιθέμενος εἰς τὸν πόλεμον ἢ εἰς

ἄλλον κίνδυνον, τοῖς μὲν ἐχθροῖς ἐμπνεῖε περιφρόνησιν, τοῖς δὲ φίλοις και τοῖς ἐρασταῖς φόβον και ἀγωνίαν.

« Ἰάν δὲ ἐξετάσωμεν ἤδη κατὰ τί ἡ συγκοινωνία και ἡ ἐπιτροπεία τοῦ ἐραστοῦ ὠφελεῖ ἢ βλάπτει τὸν ἐρώμενον οὐχὶ πλέον ὡς πρὸς τὴν προσωπικότητα, ἀλλ' ὡς πρὸς τὰ κτήρατά του, πικρατηροῦμεν ὅτι ἀσμένως ὀὰ τὸν ἐβλεπε στερούμενον τῶν γονέων και τῶν συγγενῶν και τῶν φίλων του, διότι τοὺς θεωρεῖ ὡς ὀχληροὺς ἐπικριτὰς και διακυλωτὰς τῆς πρὸς αὐτὸν γλυκυτάτης συνδιατριβῆς του. Πρὸς δὲ τοῦτοις ἔάν ὁ ἐρώμενος εὐπορῇ, ὁ ἐραστής· δὲν ἐλπίζει εὐκόλως νὰ τὸν ἐξαπατήσῃ· ὅθεν ἀνάγκη πᾶσα νὰ φθονῇ αὐτὸν διὰ τὴν περιουσίαν του και νὰ χαίρῃ ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τῆς. Ἐτέλος δὲ εὐχεται νὰ μὲν ἢ ἐπὶ πλείστον χρόνον ἄγαμος, ἄπαις, ἀοικος, ἵνα παρατείνῃ ἐπὶ πλείστον τὰς ἰδίαις αὐτοῦ ἀπολαύσεις.

« Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ ἐραστής παραβλαβόμενος πρὸς τὰ ἄλλα κκεκὰ ἔχει τὴν διακεκριμένον και ἰδιον· διότι εἰς τὰ πλείστα τῶν ἄλλων, και τοι καθ' ἑαυτὰ δυσάρεστα ὄντα, ἡμῶς οἰεῖ τινὲ μοῖρᾷ ἐνυπάρχει συγκεράσμενη προσωρινὴ τις ἡδονὴ· εἰς δὲ τὸν ἐρώμενον ἢ συνημέρευσιν τοῦ ἐραστοῦ ἐκτὸς τῆς βλάβης φέρει και μεγίστην ἀηδίαν· διότι πρῶτον μὲν ἡ ἀνίσταται τῆς ἡλικίας δὲν δύναται νὰ παραγάγῃ εἰς αὐτοὺς ἀμοιβαίαν φιλίαν διὰ τὴν ἀνομοιότητα τῶν αἰσθημάτων· ἔπειτα ὁ μὲν ἐραστής γίνεται βερός εἰς τὸν ἐρώμενον, διότι οὔτε ἡμέρας οὔτε νυκτὸς ἐκούσιως ἀποχωρίζεται τούτου, ἀλλ' αἰσθάνεται ἡδονὴν νὰ βλέπῃ, ν' ἀκούῃ, ν' ἀπητηται τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἔρωτός του· ὁ δὲ ἐρώμενος τίνα ἡδονὴν ἢ παρηγορίαν λαμβάνει πρὸς ἀποζημίωσιν τῆς ἄκρας ἀηδίας ἢ δοκιμάζει παρά πάντα τοῦτον τὸν χρόνον τῆς συνδιατριβῆς του, βλέπων ὄψιν πρεσβυτέρων και μεμαρασμένων ὑπὸ τῆς ἡλικίας, ἀδικόπως μετὰ φιλοπόπτου ζήλοτυπίας ἐπιτηρούμενος και ἀκούων ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ἐραστοῦ τοῦ ὅτε μὲν ἀκείρους και ὑπερβολικοὺς ἐπαίνους, ὅτε δὲ ἀνυποφῶρους και ἀκολάστους ψόγους;

« Ὁ ἔρωσ του λοιπὸν ἐνόσφ διαρεῖ εἶναι βλαβερὸς ἅμα δὲ και ἀηθῆς· ἀφοῦ δὲ παύση ἐρῶν, ἐπιπληθύνεται τὰς ὑποσχέσεις ἄς ἐπεσφράγιζε μεθ' ἔρκων και δεήσεων, και δείκνυται ἄπιστος πρὸς τὸν ἐρώμενον, ὅστις ἐπ' ἐλπίδι ὠφελιμάτων μόλις ὑπέφερε τὴν συναστροφὴν του ὀχληρᾶν οὐσαν και ἐπίπνον. Ναι μὲν ἐπέστη ὁ κείρος ἵνα ὁ ἐραστής ἐκπληρῶσῃ τὰς ὑποσχέσεις του, ἀλλὰ μετέβαλεν ἤδη κύριον τῷ ἑαυτοῦ του, δὲν εἶναι πλέον ὁ αὐτός· διότι ὁ νοῦς και ἡ σωφροσύνη ἀντικατέστησαν τὴν ἡμάντιαν και τὸν ἔρωτα. Καὶ ὁ μὲν ἐρώμενος ἀπαιτεῖ ἀνταμοιβὴν τῶν οὐσιῶν του, ὁ δὲ ἐραστής αἰσχυνόμενος οὔτε τολμᾷ νὰ ὁμολογήσῃ τὴν μεταβολὴν

τοῦ, οὔτε πάλιν δύναιται νὰ ἐκπληρῶσῃ τὰς ὑπὸ τὸ κρᾶτος τῆς ἀνοίας και τοῦ πάθους δοθείσας ὑποσχέσεις, και ὁρκωμοσίας. Ὅθεν ἵνα ἐξέλθῃ τῆς ἀκροσφκλοῦς ταύτης θέσεως ἀπομακρύνεται τοῦ ἐρωμένου του και ἐκ διώκτου μετατρέπεται εἰς φυγάδα· ὁ δὲ ἐρώμενος ἀναγκάζεται νὰ τὸν διώκῃ ἀγανακτῶν και καταρόμενος διότι ἐνοεῖ ἤδη τὸ σφάλμα του, ὅτι ἐξ ἀρχῆς οὐδέποτε ὄφειλε νὰ χαρισθῆ εἰς ἐρῶντα και ἐξ ἀνάγκης παράφρονα, ἀλλὰ ὄφειλε νὰ προσθῆ τὰ ἀποτελέσματα, ὅτι ἀνακοδράστωις ἐμελλε νὰ καταστῆ ἔρκαιον ἀνθρώπου ἀπίστου, ἰδιοτρόπου, φθονεροῦ, ἀηδοῦ, βλαβεροῦ εἰς τὴν περιουσίαν του, βλαβεροῦ εἰς τὴν υγιάν του, και κατ' ἐξοχὴν βλαβεροῦ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς ψυχῆς του, ὅπερ ἐστὶ και ἐσται παρά τε ἀνθρώποις και θεοῖς τὸ σπουδαιότερον και τιμαλαφέστερον πάντων τῶν ἄλλων κτημάτων. Ἰδοὺ λοιπὸν, ὦ παῖ, τί πρέπει νὰ ἔχῃς πάντοτε κατὰ νοῦν και νὰ γινώσκῃς ὅτι ἡ φιλία τοῦ ἐραστοῦ εἶναι ἀυτόχρημα λυκοφιλία.»

Πκουσόμενον οὖν τὸν Σωκράτη ὁ Φαίδρος ἐρωτᾷ μετ' ἀπορίας, διατί καταστρέφει ἐνταῦθα τὸν λόγον, διατί ἀφοῦ ἀπέδειξεν ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τὰς ἐκ τοῦ ἐρώντος πηγάζουσας βλάβας δὲν μεταβαίνει και εἰς τὸ δεύτερον ὅπως τούναντίον ἀποδείξῃ και τὰ ἐκ τοῦ μὴ ἐρώντος πηγάζοντα ὠφελήματα. Ἀλλ' ὁ Σωκράτης ἀστελῶς ὑπεκφέγγει τὴν αἴτησιν ταύτην εἰρωνευόμενος ὅτι ἂν ἐν τῷ ψέγειν τὸν ἐρώντα φοβάζει και ἐλαύνεται ὑπὸ ποιητικοῦ οἰστροῦ, πῶσφ μάλλον θὰ ἐνθουσιασθῇ ἂν ἀναγκασθῇ νὰ πλεξῇ ἐγκώμιον τοῦ ἑτέρου, τοῦ μὴ ἐρώντος; Πλήν περιττὸν λέγει, νὰ μακρηγορήσωμεν, διότι ὅσα ἐλοιδωρήσωμεν τὸν πρόθετον μεταστρέφονται εἰς ἔπαινον τοῦ δευτέρου. Τὰ εἰρημένα λοιπὸν ἐξερακοῦσι πρὸς ὀρθὴν ἀμφοτέρων ἐκτίμησιν. Ὅθεν ὁ Σωκράτης ἀποφασίζει νὰ διαθῆ τὸν ἵλισσὸν ὅπως ἀπέλθῃ οἴκαδε. Πλήν ἐνῶ ἐμελλε νὰ διαθῆ τὸν ποταμὸν, τῷ ἐράνῃ ὅτι ἤκουσε φωνὴν τινα ἐξερχομένην ἐξ αὐτοῦ τοῦ τόπου, ἦτις ἀπέτρεπεν αὐτὸν ν' ἀναχωρήσῃ ἐντεῦθεν, πρὶν ἢ ἀφαγνίσῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ εἰς τὸ θεῖον διαπραχθέντος ἀσεβήματος. Τί δὲ ἦτο τὸ ἀσεβῆμα τοῦτο; ἦτον ὁ προεκτεθεὶς λόγος του βωτις, ὡς ὁ τοῦ Λυσίου, ἐκάκισε τὸν ἔρωτα και τοι θεὸν ὄντα. Ἀπικτεῖται ἄρα τοιαύτη κἀθαρις, εἴαν ὄφειλῃσε νὰ τελῶσιν οἱ περὶ τὴν Θεολογίαν ἀμαρτάνοντες, μιμούμενοι τὸ παράδειγμα Σησιγύρου τοῦ λυρικοῦ ποιητοῦ, ὅστις τυφλωθεὶς διότι εἶχε δυσφημῆσει τὸ μνημόσυνον τῆς Ἑλένης, δὲν διετέλεσεν ἀγνοῶν τὴν αἰτίαν τοῦ παθήματός του, ὡς ὁ Ὅμηρος, ἀλλ' ἐνοήσας ὅτι τὴν τυφλωσίην του ἐνεποίησεν ἡ ὀργὴ τῆς δυσφημηθείσης θεᾶς Ἑλένης, παρευθῆς συνέταξε

τήν Παλινοδίδαν του, ἐν ᾗ ἔψηλε τὸ ἀντικείμενον τοῖς πρότερον.

« Οὐκ ἔστιν ἀλλήθης ἢ φήμη αὐτή, οὐδὲ ἐπεισβάσθη, ὡς Ἑλένη, ἐπὶ τῶν καλλιθεάδων πλοίων, οὐδὲ μετέβη ποτὲ εἰς τὴν τῆς Τροίας ἀκρόπολιν » (*) διὸ καὶ παραχρῆμα ἀνέλαθε τὴν ἑρασίνου. Ἐγὼ λοιπὸν, λέγει ὁ Σωκράτης, ὁ ἀπὸ τῆς ἀπορίας ἀποστρέφωμαι ἑκείνων, τοῦ τε Ὀμήρου, τοῦ ἀγνωστῆτος τὴν αἰτίαν τῆς τυφλώσεως του καὶ τοῦ Σπησιγόρου, τοῦ παλινοδήσαντος μετὰ τὴν τυφλωσίν σου· διότι πρὶν ἢ τιμωρθῆαι διότι ἐκακολόγησα τὸν ἕρωτα, θέλω παλινοδήσαι πρὸς αὐτὸν μὲ ἀσκεπῆ τὴν κεφαλὴν καὶ ἔχει ὑπ' αἰσχύνης κεκαλυμμένην ὡς πρότερον. Μάλιστα δὲ συμβουλεύω καὶ τὸν Λυσίου νὰ συγγράψῃ λόγον ἀντίθετον πρὸς τὸν πρότερον, δι' οὗ ν' ἀποδεικνύῃ ὅτι δεῖν νὰ προτιμῶται ὁ ἕραστής ἀντὶ τοῦ μὴ ἐρώσαντος· διότι ὁ τρόπος κατ' ἄμφω νὰ μετρίως ἐθεωρήθῃ ὁ ἕρως εἶναι δημοῦδος καὶ ἀγοραῖος· πρόκειται ἤδη ν' ἀνευρεθῆ ἡ ἀλλήθης αὐτοῦ σημασία καὶ δύναμις· πρόκειται νὰ σχηματισθῆ ὑψηλοτέρα καὶ εὐγενεστέρα ἔννοια περὶ τοῦ ἕρωτος. Ὅθεν εἰς τὴν σοφιστικὴν ἐκείνην μελέτην τοῦ Λυσίου ἀντιτάττει ἤδη ὁ Σωκράτης ἄλλον λόγον ἂντις φιλοσοφικὸν, πραγματευόμενον περὶ τοῦ ἕρωτος ὑπὸ ἑσπερίων πνευματικῶν καὶ ἰδεῶν, οἷός ἐστι καὶ ὁ ἐν τῷ συμποσίῳ ὑπὸ τῆς οὐρανοφαντοῦ Διοτίμας ἐκτιθέμενος.

Προαιμαίνεται οὖν ὁ Σωκράτης παιζῶν διὰ τῶν κυρίων ὀνομάτων τοῦ Φαίδρου καὶ τοῦ Σπησιγόρου, ἵνα ἐντεθῆεν καταδείξῃ τὴν διαφορὰν καὶ τὴν διακρίσιν τοῦ παρόντος ἀπὸ τοῦ προηγουμένου λόγου του.

« Παιρτήρησε, λέγει ἀπειθουόμενος πρὸς τὸν παιδά τὸν καλὸν, πρὸς ὃν καὶ προλαθόντως ἀπνυθῆναι, ὅτι ὁ μὲν πρότερος λόγος ἦτο τοῦ Φαίδρου, (ἦτοι τοῦ φαεινομένου καὶ χαίροντος ἐπὶ κενῆς ἐπιδείξεως) τοῦ υἱοῦ τοῦ Πυθαγόρου (πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ κλέος τοῦ φιλοτιμουμένου ἵνα ἀκούῃ περὶ ἑαυτοῦ φήμην καὶ εὐκλείαν), τοῦ ἐκ τοῦ δήμου Πυρρήνουτος, (οἷον ἐν μυρίαις κατακλινομένου ἐπομένως δὲ χάου καὶ ἀεροδιαίτου)· οὗτος δὲ ὁ λόγος ἂν μέλλω νῦν νὰ ἐκφάνω εἶναι τοῦ Σπησιγόρου (τοῦ ἰσταντος τοῖς θεοῖς χοροῦς διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου ὑπεμφάνοντος τοῦ Σωκράτους τὸ μουσικὸν καὶ ὀργανιστικὸν πνεῦμα τοῦ λόγου του) τοῦ υἱοῦ Εὐφήμου, (τοῦ εὐπεθοῦς) τοῦ ἐκ τῆς Σικελικῆς πόλεως Ἰμέρας (ἦτοι τοῦ μεμνημένου εἰς τὸν Ἰμερον, τὸν πόθον καὶ τὸν ἕρωτα). Ἐν ἀρχῇ δὲ τοῦ λόγου πρέπει ν' ἀνελθῶμεν, ἔτι δὲν εἶναι

(*) φησὶν ὅτι ὁ Σπησιγόρος ἐν τῇ Παλινοδίᾳ αὐτοῦ ἱσχυρίσθη ὅτι οὐχὶ αὐτὴ ἡ Ἑλένη ἀλλὰ τὸ εἶδόν της διεπέγη ὑπὲρ τῶν Τρώων.

ἀλλήθης ὅτι ὁ μὴ ἐρῶν εἶναι προτιμητέος τοῦ ἐρώσαντος, διότι ἤθελον ὁ μὲν σωφρονεῖ, ὁ δὲ μαίνεται· ὅτι ἤθελον ἀλλήθης ἂν ἀποδεικνύετο ὅτι ἡ μανία εἶναι ἀπολύτως κακὴ κατὰ πᾶσαν περίστασιν· ἀπεναντίας ἡμῶς εἶναι βέβαιον ὅτι τὰ μέγιστα ἀγαθὰ γίνονται εἰς ἡμᾶς ἐκ τινος θεοσοδοῦ μανίας. Ταύτης δὲ ὑπάρχουσι διάφορα εἶδη. Καὶ εἰς μὲν τὸ πρῶτον συγκρατακτέον τὴν ἐν ἀελοῖς προφητίαν καὶ τὰς ἐν Ἀσίδων Ἰσραήλ, αἴτινες ἐν τῇ ἐπιπέδῳ μανίᾳ τῶν προσήνεγκον πολλὰς ἀξιολόγους ἐκδουλεύσεις ἰδίαι τε καὶ δημοσίαι εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐνὼ σωφρονουσα ὄλιγον ἢ οὐδὲν ὠφέλησαν. Ἀλλὰ τίς ἡ ἀνάγκη νὰ μακρηγορῶμεν μνημονεύοντες τοῦ Σίβυλλαν καὶ ἄλλους, ὅσοι θεόπνευστοι ὄντες διεφύτσαν πολλὰς καὶ τοὺς ἀνθρώπους περὶ τοῦ μέλλοντος; Τὸ δὲ ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι καὶ οἱ παλαιοὶ ὀνοματοθέται ἀπεκάλεσαν μουσικὴν τὴν καλλίστην ταύτην τέχνην δι' ἧς τὸ μέλλον κρίνεται. Ἐδῶκεν δὲ εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομα τούτου, διότι ἐθεώρησαν τὴν μανίαν ὡς τι καλὸν καὶ ὑψηλὸν, ὅταν θεοῖς ἐπιπέμπηται· οἱ δὲ νεώτεροι δι' ἀπειροκαλίαν παρεμβάλλοντες τὸ ταῦ ἀποκάλεσαν μαντικὴν, ἵνα δὲ γένην καταφανὲς πόσον προέχει ἡ θεία αὐτῇ μαντικῇ τῆς ἀνθρωπίνης ἀρκεῖ νὰ παραβληθῆ πρὸς τὴν οἰωνιστικὴν τέχνην, ἥτις ἐπιζῆται ν' ἀνευρεθῆ τὸ μέλλον δι' ἀνθρωπίνων συλλογισμῶν ἐκ τῆς πτήσεως τῶν ὀρνίθων καὶ ἄλλων σημείων. Ὅθεν οἱ παλαιοὶ συνᾶψαντες εἰς ἐν τὰ τρία ταῦτα ὀνόματα, *οἰωνιστίαν* (εἰκασίαν) *γοῦν* (γνώσιν) καὶ *ἱστορίαν* (τὴν διὰ τοῦ συλλογισμοῦ ἔρευναν, δι' ἧς ἡ οἰωνιστική μετατρέπεται εἰς γοῦν), ἔπωνόμασαν τὴν τέχνην ταύτην *οἰωνοῖστικὴν*, ἣν σήμερον οἱ νεώτεροι τρέψαντες, τὸ ἀρχαῖον ο εἰς τὸ ἐμφαντικὸν α καλοῦσιν *οἰωνοῖστικὴν*. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ πρώτου τούτου εἶδους τῆς θείας μανίας ὑπάρχει καὶ δεύτερον, ἀσχολούμενον περὶ τῶν καθεμῶν μισαμάτων καὶ τῆν ἱστοτελεστίαν μυστηρίων· διότι ὅτι οἱ θεοὶ ἐπέπεμψαν εἰς τινος οἰωνογενέας βαρυτάτας νόσους ἢ μέγιστα δυστυχήματα πρὸς τιμωρίαν προνομικῶν ἀμαρτημάτων, ἀνεφάνησαν πρόσωπα, ἅτινα κατασχθέντα ὑπὸ ἐπιπέδῳ μανίας καὶ προφητεῦσαντα ἐφευρον μέσα ἀπαλλαγῆς δι' ἐξωσυμφορῶν τελετῶν καὶ ὀργανοποιητικῶν καθαρμῶν. Εἰς ταῦτα δὲ προσθετέον καὶ τρίτον εἶδος τὴν παρὰ τῶν Μουσῶν ἐμπενομένην μανίαν, ἣτις λαβοῦσα ψυχὴν ἀγνήν καὶ ἀμόλυντον τὴν ἐκδοκασίαν καὶ ἐγείρουσα αὐτὴν εἰς ἐξύμνησιν μυρίων ἀνδραγαθμάτων. τῶν παλαιῶν ἡρώων συντείνει τὰ μέγιστα εἰς ἐκπαίδευσιν τῶν μεταγενεστέρων· ἀλλ' ὅστις ἄμωρος ὢν τῆς μανίας ταύτης τῶν Μουσῶν κρούει τὰς ποιητικὰς θύρας, πιστεύων διὰ τῆς τέχνης νὰ γένηται ποιητὴς ἄξιος οὐδέποτε ἐπιτυχεῖται τοῦ σκοποῦ του· καὶ τὰ διὰ τῆς ψυχρᾶς ἀπέψεως ἐπεξεργασμένα

πεποιημένα του ἐξαφανίζονται ἀπέναντι τῶν ἔργων τῆς μανίας καὶ τῆς ἐμπνεύσεως.

Ἰδουάμην ν' ἀναφέρω ἐκτὸς τούτων καὶ πολλὰ ἄλλα τεράστια ἀποτελέσματα τῆς ἀπὸ τῶν Θεῶν γινόμενης μανίας. Ὅθεν ἀς μὴ τὴν φοβώμεθα μὴδὲ ἀς ἐξαπατάμεθα ὑπὸ τῶν ἰσχυριζομένων ὅτι ὁ σώφρων καὶ ψυχρὸς ἕραστής εἶναι προτιμητέος τοῦ μαινομένου καὶ ἐνθουζῶντος. Ἡμεῖς δὲ ἀπ' ἐναντίας δεῖν ν' ἀποδείξωμεν ὅτι οἱ θεοὶ ἀποθλέποντες εἰς τὴν μέγιστην εὐτυχίαν τοῦ τε ἐρώσαντος καὶ τοῦ ἐρωμένου δίδουσιν αὐτοῖς τὸ εἶδος ἐκείνου τῆς μανίας, ὅπερ ἐστὶ καὶ τὸ ἀνώτερον τῶν τριῶν ἤδη μνημονευθέντων τὸ καλούμενον ἕρως. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τούτου ἀνάγκη πρῶτον νὰ ἐξετάσωμεν τὴν φύσιν τῆς τῆς θείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, καὶ ἀκριβῶς παρατηρήσαντες τὰς διαθέσεις καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτῆς νὰ ἐνοήσωμεν τὴν ἀληθῆ αὐτῆς κατάστασιν. Ὁρμώμεθα δὲ ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης τῆς ἀποδείξεως.

« Πᾶσα ψυχὴ εἶναι ἀθάνατος· διότι δὲν λαμβάνει τὴν κίνησιν τῆς ἐξωθεν, ἀλλὰ κινουσα αὐτὴ ἐκ τῆς ἐξωθεν εἶναι πηγὴ καὶ ἀρχὴ κινήσεως· ἡ δὲ ἀρχὴ εἶναι τι ἀγέννητον καὶ ἀναρχόν· διότι πᾶν τὸ γινόμενον καὶ παραγόμενον ἐξ ἀνάγκης γίνονται ἐκ τινος ἀρχῆς, ἡ ἀρχὴ ὅμως δὲν γεννᾶται ἐκ τινος ἑτέρου ὄντος· διότι ἐὰν ἐγεννᾶτο ἐκ τινος ἑτέρου ὀλίγον πλεόν τοῦ νὰ ἦναι ἀρχὴ. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι ἀγέννητον, ἀνάγκη νὰ ἦναι καὶ ἀδιάφθορον· διότι ἐὰν ἡ ἀρχὴ ἀφλεσθῆ οὕτε αὐτὴ γίνονται πλεόν ἐκ τινος ἑτέρου, οὕτε ἄλλο ἐξ ἐκείνης γίνονται, ἀφοῦ τὰ πάντα ἐξ ἀνάγκης γίνονται ἐκ τινος ἀρχῆς. Ὅθεν τὸ ἀυτοκίνητον εἶναι ἀρχὴ κινήσεως, τοῦτο δὲ ἐξ ἀνάγκης οὕτε ἀπόλλυται οὕτε γίνονται, ἀλλὰ πᾶν τὸ ἀυτοκίνητον καλεῖται ψυχὴ, καθὼς καλεῖται σῶμα πᾶν τὸ ἐτεροκίνητον. Ἢ ψυχὴ ἄρα, μῆτε ἐναρξίν μῆτε τέλος ἐπιδέχομένη, μῆτε γένησιν μῆτε φθορὰν, εἶναι ἀθάνατος.

« Καὶ ταῦτα μὲν ἀρκέτωσαν περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Ἐπειδὴ δὲ πρὸς ἐξήγησιν τῆς φύσεως αὐτῆς καὶ τῆς δυνάμεως ἔχομεν ἀνάγκη θείας τινὸς ἐπιστήμης καὶ διεξοδικῆς πραγματείας, ἀς διαλάβωμεν περὶ αὐτῆς παραβολικῶς ἐκφαίνοντες τὰς ἐννοίας μας ὑπὸ τὴν μορφὴν μυθικῆς διηγήσεως. Παραβληθῆτω οὖν ἡ ψυχὴ πρὸς τὴν συμπαγῆ δύναμιν ἡνίοχου καὶ πτερωτοῦ ζεύγους ἵππων. Ἀλλ' οἱ μὲν ἵπποι καὶ ἡνίοχοι τῶν Θεῶν εἶναι πάντες ἀγαθοὶ καὶ ἐξ ἀγαθοῦ γένους· οἱ δὲ ἡμέτεροι εἶναι μαινεμένοι, διότι ἐκ τῶν δύο ἵππων τῶν ἑλαστόνων τὸ ἡμέτερον ὄχημα ὁ μὲν εἶναι ἀγαθὸς καὶ πειθῆνιος, ὁ δὲ ἄγριος καὶ δυσκόλως ἡνιοχούμενος. Αἰετίζεται δὲ ἡδὴ νὰ ἐξηγηθῆ διὰ τὰ μὲν καλοῦνται θνητὰ, τὰ δὲ ἀθάνατα ζῶα. Καθόλου μὲν ἡ ψυχὴ

ἐνὸσω εἶναι τελὲς καὶ διατηρῆ τὰ πτερὰ τῆς ἐπιχειρῆται ἐν τῷ αἵθερι καὶ διευθύνει τὸν κόσμον ἀπαντα. Ὅταν ὅμως ἀποβάλλῃ τὰ πτερὰ τῆς περιφέρεται τῇ δὲ κακείσῃ, μέχρις οὗτος προσκολληθῆ εἰς σῶμα τι γήϊνον, ὅπερ φαίνεται ὅτι κινεῖ αὐτὸ ἐκτὸς τὴν ὑπὸ τῆς ψυχῆς μεταδιδομένην εἰς αὐτὸ δύναμιν. Αὕτη δὲ ἡ σύμπτυξις τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος καλεῖται ζῶον θνητόν· τὸ δὲ καλούμενον ζῶον ἀθάνατον δὲν ἀποδεικνύεται, δὲν ἐξάγεται διὰ τοῦ συλλογισμοῦ ἐκ τινῶν ἀρχῶν, ἀλλ' ἐπειδὴ ποτὲ οὔτε εἶδαμεν οὔτε ἀρκούντως ἐνοήσαμεν τὸν Θεόν, ὑποθέτομεν αὐτὸν διὰ τῆς φαντασίας ὡς ἀθάνατον τι ζῶον, ἔχον ψυχὴν καὶ σῶμα διὰ παντὸς συμπεφυκότα. Ἀλλ' ἐπειδὴ ποτὲ καὶ ἂν ἐξῆ τὸ πράγμα περὶ τοῦ Θεοῦ, ἀς ἀνερευνησῶμεν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἡ ψυχὴ ἀποβάλλει τὰ πτερὰ τῆς.

Ἢ ἡ δύναμις τοῦ πτεροῦ ἔχει τὴν ἐμφυτον ἰδιότητα τοῦ ν' ἀναβιβάξῃ τὸ βεβύλον πρὸς τὰς οὐρανοὺς μονὰς τῶν Θεῶν, διότι τὸ πτερόν μάλιστα τῶν τοῦ σώματος μετέχει τοῦ Θεοῦ. Τὸ δὲ Θεῖον εἶναι τὸ καλόν, τὸ ἀλλήθης, τὸ ἀγαθόν. Ὅθεν διὰ τούτων μάλιστα τρέφεται καὶ αὔξεται τὸ πτέρωμα τῆς ψυχῆς, ἀπ' ἐναντίας δὲ διὰ τοῦ αἵτητοῦ καὶ τοῦ κακοῦ καὶ τῶν ἐναντίων τήκεται καὶ φθείρεται. Ὁ ἀνώτατος λοιπὸν ὁδηγὸς ἐν οὐρανῷ ὁ Ζεὺς διευθύνων τὰ πτεροῦ τὸν ἀμάξιόν του, προπορεύεται διατάττων τὰ πάντα καὶ ἐπιμελούμενος. Εἰς τούτον δ' ἔπεται ἡ στρατιὰ τῶν Θεῶν καὶ τῶν θαμνομένων διαρημένα εἰς ἕνδεκα τάγματα· διότι μὲν ἡ ἔσθια μόνη ἐν οἴκῳ τῶν ἀθανάτων· οἱ δὲ λοιποὶ ἕνδεκα μεγάλοι Θεοὶ ὁδηγοῦσι τὰ τάγματα τῶν ἐπέχοντες ἕκαστος τὴν τάξιν εἰς ἣν ἐτάχθησαν. Καὶ πολλὰ μὲν γοητευτικὰ θεάματα ὑπάρχουσιν εἰς τὰ ἐνδοτέρω μέρη τοῦ οὐρανοῦ, ἀκολουθεῖ δὲ τοῦς Θεοὺς ὁ ἐκαστος θέλων καὶ δυνάμενος. Ὅταν δὲ οἱ Θεοὶ πορεύονται εἰς τὴν εὐωχίαν καὶ τὸ συμπόσιον ὅπερ παρατίθεται αὐτοῖς ὑπὲρ ἄνω τοῦ οὐρανοῦ θόλου, τότε δι' ἀνωφερῶς ὁδοῦ διευθύνονται εἰς τὴν ἀκροτάτην κορυφὴν τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ τὰ μὲν τῶν Θεῶν ὄχηματα τηροῦνται ἰσορροπίαν καὶ εὐκόλως ἡνιοχούμενα προχωροῦσιν ἀκόπως εἰς τὸν πρὸς ὃν ὕρον τῶν τὰ δὲ ἄλλα μόλις καὶ μετὰ βίας ἀναβάνουσι, διότι ὁ ἄγριος ἐκείνος ἵππος ἐὰν προσκλόντως δὲν δαμασθῆ πρότερον, βιβύνηται καὶ βέπει ἐπὶ τὴν γῆν. Τότε λοιπὸν αἱ μὲν ψυχῆ τῶν ἀθανάτων ἀφοῦ φθλάσωσιν εἰς τὸ κατακόρυφον σημεῖον, ὑπερβᾶσαι τὸν οὐρανόιν θόλον ἱστανται ὑπὲρ ἄνω αὐτοῦ. Ἐνταῦθα δὲ στρέφεται περὶ αὐτὰς ὁ οὐρανός, οὗ τινος θεωροῦσι τὴν ἐπιφάνειαν· τοῦτον δὲ τὸν ὑπερουράνιον τόπον οὔτε ποτὲ ὑμνήθητις τῶν ἡμετέρων ποιητῶν, οὔτε θέλει τὸν ὑμνήσῃν κατ' ἀξίαν. Ἐκεῖ δὲ οὕτως τὴν ὄντως οὐρανὸν οὐρανοῦ τὴν ἀχράματον καὶ ἀσχημάτιστον καὶ ἀναρῆθεω-

ται μόνος ο κυβερνήτης τῆς ψυχῆς, ὁ νοῦς. Περὶ δὲ ταύτην τὴν οὐσίαν διατρέχει ἡ ἀληθὴς ἐπιστήμη. Ἡ διάνοια λοιπὸν τοῦ Θεοῦ ἐπειδὴ τρέφεται μὲ νοῦν καὶ ἐπιστήμην ἀκέραιον, οὐκ ἤτον ἢ καὶ ἡ διάνοια οἴκεθ' ἴππερ ἄλλης ψυχῆς μελλούσης νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν προορισμὸν τῆς, ἀγαπᾷ νὰ βλέπῃ τὴν οὐσίαν ἐξ ἧς εἶχεν ἀποσπασθῆν ἐπὶ πολλὸν χρόνον καὶ τέρπεται θεωμένη τὴν ἀλήθειαν, ἕως οὗ ἡ περιφορὰ τὴν ἐπαναγάγῃ εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖόν τῆς. Διακρίσεως δὲ τῆς κυκλικῆς ταύτης κινήσεως καθορᾷ αὐτὴν καὶ ἐαυτὴν τὴν δικαιοσύνην, καθορᾷ τὴν σωφροσύνην, καθορᾷ τὴν ἐπιστήμην τοῦ ὄντος ὄντος· καὶ ἀφοῦ θεωρήσῃ ὡσαύτως καὶ τὰς ἄλλας οὐσίας καὶ εὐωχθῆ δι' αὐτῶν, εἰσδίδει πάλιν εἰς τὸ ἔσση μέρος τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐπανέρχεται οἰκάδε. Ἄμα δὲ αὐτῇ φλόσῃ ὁ ἠνίοχος στήσας τοὺς ἵππους πρὸς τὴν φάνην παραβάλλει αὐτοῖς ἀμφοσίαν καὶ τοὺς ποτίζει νέκταρ.

«Καὶ οὗτος μὲν εἶναι ὁ βίος τῶν Θεῶν· ἐκ δὲ τῶν ἄλλων ψυχῶν ἡ μὲν ἀριστα τῷ Θεῷ ἐπομένη θεωρεῖται μὲν τὰ ὄντα· ἀλλὰ διὰ τὸ δυσήμιον τῶν ἵππων οὐδ' ἀμὼς ἀπολαύει τῆς γαλήνης ἐκείνης καὶ ἀταραξίας τῶν Θεῶν· ἡ δὲ ὑπὸ τῶν ἵππων σφοδρότερον ταραττωμένη βλέπει ἐν μέρει τὴν τῶν ὄντων ἀλήθειαν. Πολλὰ δὲ τέλος πάντων ἀδυνατοῦσαι νὰ ὑψωθῶσιν εἰς τὰ ἄνω, περιφέρονται ἀδικόπως ὑπὸ τὸν οὐράνιον θόλον, πατοῦσαι ἀλλήλαις καὶ πιέζουσαι ἕνα δι' ἀπειρίαν καὶ ἀνεπιτηδείτητα τῶν ἠνίοχων αἱ μὲν ἀκρωτηριάζονται, αἱ δὲ οραῦνται τὰ πτερά, πασαι δὲ μετὰ πολλὴν καὶ ἀνωφελῆ κόπον ἀπέρχονται ἀμυσταγώγητοι τῆς τοῦ ὄντος θέας καὶ τρέφονται μεδόξιας. Ἡ αἰτία δὲ δι' ἣν αἱ ψυχαι συντόμως ἐπισπεύδουσιν ὅπως ἴδωσι πῶς κεῖται ἡ πεδιάς τῆς ἀληθείας εἶναι ἕτι ἢ εἰς τὸ ἀριστον μέρος τῆς ψυχῆς· ἀρμόζουσα τροφή εὕρεσται εἰς τὸν ἐντὸς τῆς πεδιάδος ἐκείνης περικλειόμενον καρποφόρον λευκῶνα, καὶ οἰ τὸ πτερὸν, δι' οὗ ἀνίπταται ἡ ψυχὴ, κέκταται τὴν φυσικὴν ιδιότητα ἐνταῦθεν νὰ τρέφῃται· διότι εἶναι νόμος ἀναγκαῖος καὶ ἀναπόδραστος αἰσθηθῆναι ψυχῆ, πιστῆ οὔσα ὁραθὸς τοῦ Θεοῦ, ἴδῃ τινα τῶν οὐσιῶν, νὰ μένῃ ἄμοιρος κακῶν μέχρι τῆς προσεχοῦς περιόδου, καὶ ἔαν πάντοτε δύναται ν' ἀκολουθῇ τοὺς Θεοὺς νὰ ῥῆναι πάντοτε ἀβλαβής. Ὁταν ὅμως ἀδυνατήσασα νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ δὲν ἴδῃ τὸ ἀληθές, καὶ κατὰ δυσμοίριαν ἐμπλησθεῖσα λήθης καὶ κακίας βαρυνθῆ καὶ ἐκ τοῦ βάρους ἀπολέσῃ τὰ πτερά τῆς καὶ πέσῃ ἐπὶ τὴν γῆν, τότε ἀπραγορεύει ὁ νόμος ἵνα ἐνωματωθῇ εἰς ἄλογον ζῶον κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς γένεσιν. Ἀλλ' ἡ μὲν πρωτοβάθμιος ἡ ἴδιος κλειστή, ἐνωματωθῆ εἰς ἄνδρα ὅστις μέλλει νὰ καθιερώσῃ τὸν βίον του εἰς τὴν φιλοσοφίαν ἢ τὴν φιλοκαλίαν ἢ τὴν μουσικὴν καὶ τῆν εἰρενα. ἢ ὡς δευτεροβάθμιος ἐνωματωθῆ εἰς

βασιλέα ἔννομον ἢ πολεμικὸν καὶ ἀρχικόν, ἢ τρίτον· βᾶθμιος εἰς πολιτικόν, ἢ οἰκονόμον ἢ κερδοσκοπὸν ἢ τετάρτη ἐνοικεῖ εἰς φιλόπονον γυμναστικόν ἢ ἱατρὸν, ἢ πέμπτη εἰς μάντιν ἢ ἱεροτελεστὴν, ἢ ἕκτη εἰς ποιητὴν ἢ ἄλλον τινὰ ἀσχολούμενον περὶ τὰς εἰμαστικές τέχνας, ἢ ἐβδόμη εἰς βιομηχανὸν ἢ γεωργικόν, ἢ ἐγδόη εἰς σοφιστικόν ἢ δημοκοπικόν, ἢ ἐννάτη εἰς τυραννικόν. Εἰς ἀπάσας δὲ τὰς ταύτας τὰς τάξεις ἡ ψυχὴ, ἡ μετὰ δικαιοσύνης διαβιωσασα, μεταβάλλει μετὰ θάνατον εἰς καλετῆραν κατάστασιν, ἢ δὲ μετ' ἀδικίας εἰς χειροτέρην· κατὰ δὲ τὸ χιλιεστόν ἔτος ἀμφοτέραι ἐπανέρχονται ὅπως ἐκλέξωσι τὸν δευτερον βίον, διότι ἐκάστη εἶναι ἐλευθέρη νὰ προτιμήσῃ οἰονδήποτε εἶδος βίου θέλη. Ὅθεν ἡ ἀνωφρὴν ψυχὴ δύναται νὰ ἐκπέσῃ καὶ εἰς κατὰσταν ἀλόγου ζώου, καὶ ἐκ τούτου νὰ μεταβῆ πάλιν εἰς ἀνθρωπίνην, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἦτό ποτε ἀνθρώπος· διότι ἡ ψυχὴ, ἡ μήποτε θεωρημένη τὴν ἀλήθειαν, εἶναι ἀδύνατον νὰ λάβῃ ἀνθρωπίνην μορφήν, διότι ἴδιον τοῦ ἀνθρώπου εἶναι νὰ ἐνοῆ τὸ καθόλου τῆς ιδέας. Τοῦτο δὲ εἶναι ἀνάμνησις ἐκείνων, ἅτινα εἶδε ποτὲ ἡ ψυχὴ, ὅτε συνεπορεύετο μετὰ τοῦ Θεοῦ. Οὐδεμίαν ὅμως ψυχὴ ἀναλαμβάνει τὰ πτερά τῆς, οὐδεμίαν ἐπανακάμπτει εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτῆς κατάστασιν, εἰ μὴ ἀφοῦ παρέλθῃ ἡ περίοδος δεκακισχιλίων ἐτῶν, ἐξικουμένων μόνον τῶν πρωτοβαθμίων ψυχῶν, διότι αἱ ἐκλέξασαι τρεῖς κατὰ σειρᾶν ἀνά χιλιετηρίδα ἐκάστοτε τὸν βίον τοῦ ἀδόλου φιλοσοφήσαντος καὶ κατὰσθεθέντος ὑπὸ φιλοσοφικοῦ ἔρωτος πρὸς τοὺς νέους, μόναι αὗται συμπληρωθεῖσες τῆς περιόδου τῶν τρισχιλίων ἐτῶν ἀναλαμβάνουσαι τὰ πτερά τῶν, δι' ὧν μετεωροποροῦσαι γίνονται ὁπαδοὶ Θεοῦ· τίνος καὶ ἐπιδίδονται εἰς τὴν θέαν τῶν οὐράνιων πραγμάτων.

Ἄφοῦ λοιπὸν προσδιωρίσαμεν, ἐξακολουθεῖ λέγων ὁ Σωκράτης, τὴν φύσιν καὶ τοὺς χαρακτῆρας τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἂς προδῶμεν ἤδη εἰς τὴν κύριον σκοπὸν τοῦ λόγου, ἂς διασαφήσωμεν καὶ τὸ τετάρτον εἶδος τῆς μανίας, τὸν φιλοσοφικὸν ἔρωτα. Ὁ ἄνθρωπος βλέπων τὸ γῆϊνον κάλλος ἀναμιμνήσεται τὸ ἀληθές· καὶ ἀναλαμβάνων τὰ πτερά του ὁρᾷ ν' ἀποπτή πρὸς αὐτὸ, ἀλλ' ἀδυνατῶν στρέφει πρὸς τὰ ἄνω τὰ βλέμματά του ὡς ὄρνις, καὶ ἀμελῶν τὰ πράγματα τούτου τοῦ κόσμου νομίζεται παρὰ τῶν πολλῶν μανιώδης. Καὶ ὅμως ἐκ πάντων τῶν εἰδῶν τῆς μανίας τοῦτο εἶναι κατ' ἐπιτομήν καὶ διὰ τὸν ἔχοντα αὐτὸ καὶ διὰ τὸν πρὸς ὃν μεταδίδοται, ὁ δὲ μαινόμενος καὶ ἐνωουσιῶν ὑπὲρ τοῦ καλοῦ, ὅπου εἶχε θεωρήσειν ἐν τῷ προτέρῳ βίῳ καλεῖται ἐραστής· διότι, ὡς ἀνωτέρω ἔββλη, πᾶσα ἀνθρωπίνη ψυχὴ φέρει ἐθέλαστο τὴν ἔντα, ἄλλως δὲν μετέδρινεν εἰς τοῦτο τὸ ζῶον τῆ

καλούμενον ἄνθρωπον, δὲν εἶναι ὅμως εὐκολον εἰς ὅλα· ἀδικαρίτως ν' ἀναμιμνήσκαται ἐκ τῶν ἐνταῦθα τὰ ἐκεῖ οὔτε ὅσαι τὰ εἶδον τότε ἐπιτροχάδην, οὔτε ὅσαι πεσοῦσαι ἐπὶ τὴν γῆν ἐπαθον τὸ δυστόχημα νὰ παρετραπῶσιν εἰς τὴν ἀδικίαν ὑπὸ τῶν φύλων συναναστrophῶν καὶ διὰ τῆς παρετροπῆς ταύτης νὰ λησμονήσων τὰ ἱερά ἐκείνα θεάματα ἅτινα τότε εἶδον. Ὅθεν ὀλίγα μόνον διατηροῦσιν ἱκανὴν μνήμην· αὗται δὲ ὅταν ἀντιληφθῶσιν ὁμοιωμὰ τι τῶν ἐκεῖ θεαμάτων, ἐξίστανται ἐκντῶν καὶ ἐκπλήττονται καίτοι μὴ συνειδῶσι τὴν αἰτίαν τοῦ πάθους τῶν. Ὁ μὴ ἔχων λοιπὸν πρόσφατον τὴν μνήμην τῶν οὐράνιων ἐκείνων μυστηρίων ἢ ὁ διεφραμένος δὲ ἀναβιάζεται οὕτως εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ κάλλους θεάμενος τὸ ἐνταῦθα ὁμοιωμὰ του. Ὅθεν ἀντὶ τοῦ νὰ τὸ θεωρῇ μετὰ σθεασμοῦ ὁρᾷ πρὸς αὐτὸ καὶ ἐν εἰδῆ τετράποδος ἀποβλέπει μόνον εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς παρὰ φύσιν ἡδονῆς. Ὁ δὲ ἀρτίως μυσταγωγὸς εἰς τὸν πρῶτον τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων θαυμάτων ὅσα τότε θέλαστο, ὅταν ἴδῃ πρόσωπον Θεοεἶδος ἢ σῶμα οὐ τίνος τὸ σχῆμα καὶ ἡ μορφή ἀνακαλοῦσιν εἰς τὴν μνήμην τοῦ οὐσίαν τοῦ κάλλους, πρῶτον μὲν κατ' ἀρχὴν ἐκείνην ἐξικουμένων ἀντικείμενον τὸ εὐθεῖται ὡς Θεὸν, καὶ ἔαν δὲν ἐποβῆτο μήπως ὁ ἐνωουσιαισμός του χαρακτηρηθῇ ὡς ἄκρατος μανία θὰ προσέφερερ οὐσίαν εἰς τὸν ἐρώμενον του ὡς εἰς ἕγχαλα Θεοῦ τινος. Ἄμα δὲ τὸν ἴδῃ, τὴν φρίκην του διαδέχεται ἰδῶς καὶ θερμότης ἔκτακτος· διότι κατ' ἣν στιγμήν δέχεται διὰ τῶν ἐμμάτων τὴν ἀποβρόχην τοῦ κάλλους αἰσθάνεται τὴν εὐχεστον ἐκείνην θερμότητα ἐξ ἧς τὰ πτερά τῆς ψυχῆς τρέφονται καὶ ἦτις διαλύει τὰ ἐκφύμματα, ὧν ἡ σκληρότης διεκόλυε τὴν τῶν πτερῶν ἐκβλάστησιν. Εἰσπεύσαντος δὲ τοῦ Θεοῦ τούτου γυμνῶ ὁ κοιλὸς τοῦ πτερῶν αὐξόμενος ἀπὸ τῆς πίστεως τείνει ὅπως ἐπεκταθῇ δι' ὅλας τῆς ψυχῆς· διότι τὸ πάλαι ἦτον ὀλιγοπτερόν. Ὅθεν ἡ ψυχὴ ἀρχομένη τῆς περοποιίας συναισθάνεται ἐν ἐαυτῇ ἀνησυχίαν καὶ γαργαλισμὸν παρόμοιον πρὸς τὸ περὶ τὰ οὔλα πάθος τοῦ ὄδοντοφροντος βρέφους. Καὶ ἔταν μὲν βλέπουσα πρὸς τὸ κάλλος τοῦ παιδὸς δέχεται τὰ ἐξ ἐκείνου ἀπορρέοντα μόρια, ἅτινα διὰ τοῦτο καλοῦνται ἕμερος (παρὰ τὸ ἰέμενα μέρος) ἢ ἐρωτικὸς πόθος, καὶ διὰ τῆς ἀποβροχῆς ταύτης τρέφεται καὶ θερμαίνεται, λαμβάνει ἀναψυχὴν τοῦ πόνου καὶ χάλρει. Ὅταν δὲ ἀποχωρηθῇ ἀπὸ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ἐρωτός τῆς, οἱ πόθοι δι' ὧν τὸ πτερόν φέρεται κλειόμενοι διὰ τῆς ξηράσεως ἀποκαλύουσι τὴν τοῦ πτερῶν ἐκβλάστησιν· αὕτη δὲ συγκεκλεισμένη οὔσα ἐντὸς μετὰ τοῦ ἐρωτικοῦ πόθου σφραδαίει ὡς αἱ πάλλουςαι ἀρτηρίαι ζῆται νὰ εὔρῃ τὴν φυσικὴν αὐτῆς διεξοδόν, ὥστε

ἡ ψυχὴ ἀφ' ἐνὸς πανταχόθεν μὲν κεντούμενη ταράττεται καὶ ὀδυνᾶται, ἀφ' ἑτέρου δὲ διατηρούσασα τὴν μνήμην τοῦ κάλλους εὐφραίνεται. Μετέχουσα δὲ ταυτοχρόνως ἀμφοτέρων τούτων τῶν ἀντιθέτων αἰσθημάτων καὶ ἀδυνατοῦσα νὰ διεργηθεῖ τὸ πάθος τῆς ἀδημονεῖ καὶ λυssa, καὶ ἡ μανία τῆς δὲν ἐπιτρέπει αὐτῇ νὰ ἑσυγάσῃ οὔτε νύκτα οὔτε ἡμέραν, ἀλλὰ περιτρέχει πολιοῦσα νὰ ἴδῃ πῶς τὸν ἔχοντα τὸ κάλλος. Ἄμα δὲ ὡς κατορθώσῃ νὰ τὸν ἴδῃ καὶ νὰ ἐπαχευέσῃ ἐν ἐαυτῇ τὸν ἐρωτικὸν πόθον πᾶραυτα ἀνοίγονται οἱ πρῶτον συμπεφραγμένοι πόθοι, λαβοῦσα δὲ ἀνακνηνὴν παύει τῶν ὠδίνων τοῦ ἐρωτός καὶ κερπύεται ἐν τῷ παρόντι γλυκυτάτην ἡδονῇ. Ὅθεν τὸ κατ' αὐτὴν οὐδ' αἰσθάνεται τοῦ ἐρωμένου τῆς οὐδὲ ἔχει ἄλλο τι ἀντικείμενον τιμωκφέστερον τοῦ καλοῦ ἀλλ' ἀπέναντι αὐτοῦ προῦδεν λογιζέται καὶ μητέρα καὶ ἀδελφούς καὶ φίλους καὶ περιουσίαν τὰ δὲ νόμιμα καὶ κόσμια ἤθη ἐφ' οἷς πρὸ τοῦ ἐσεμύναστο καταφρονήσασα εἶναι, ἐτοίμη νὰ δουλεύῃ καὶ νὰ κοιμάται πλησιέστατα τοῦ πόθου τῆς, ἀρκεῖ μόνον τοῦτο νὰ ἐπιτρέπηται εἰς αὐτὴν, διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι λατρεύει τὸν ἔχοντα τὸ κάλλος εὐρίσκει εἰς αὐτὸν μόνον τὴν ἱατραίαν τῶν διαπεραστικῶν πόνων τῆς. Τοῦτο δὲ τὸ πάθος, ὅ παὶ καλὸ, πρὸς ὃν ἀπειθῶναι τὸν λόγον μου, καλεῖται ἔρωτος.

Ἐάν λοιπὸν ὁ ἐρωτόληπτος ἦναι ἐκ τῶν πρώτων ὁπαδῶν τοῦ Διὸς δὲν καταβάλλεται οὕτως εὐκόλως ὑπὸ τὸ ἄχθος τοῦ ἔρωτος. Ὅσοι δὲ ἦσαν Θεράποντες τοῦ Ἄρεως καὶ μετ' ἐκείνου περιεπόλουν τὸν οὐράνιον, ἀφοῦ ἔπαξ ἀλωθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἔρωτος ἀπλῆ τις ὑπόνοια ὅτι ἀδικουμένη ὑπὸ τοῦ ἐρωμένου ἀρκεῖ ὅπως παροξύνῃ αὐτοὺς εἰς φονικὴν ἐκδίκησιν καὶ εἰσὶν ἐτοιμοὶ νὰ σφραγίσωσιν ἐκαστοὺς τε καὶ τὸν ἐρώμενον. Ὅθεν ἕκαστος κατὰ τὴν ἐγκαυθὴ πρώτων γένεσιν, ἐνόστω εἶναι ἀδικηφόρος τιμῆ καὶ μιμνῆται τὰ ἤθη καὶ τοῦ τρύπνου ἐκείνου τοῦ Θεοῦ, οὔτι τινος ἄλλοτε ἦν θιασώτης· καὶ ἐκλέγει τὸν ἐρώμενον συνωδᾷ πρὸς τὸν χαρακτῆρά του καὶ τὸν Θεοποιεῖ κατὰ τοῦτον αὐτὸν ὡς ἕγχαλα ἵνα τὸν λατρέψῃ καὶ τελῇ τὰ μυστήριά του. Οἱ ὁπαδοὶ λοιπὸν τοῦ Διὸς, ἐπιθυμοῦσι νὰ εὔρωσι τὸν ὑφ' ἐαυτῶν ἐρώμενον ἔχοντα τὴν ψυχὴν τοῦ Διὸς, ἦτοι ἀνασκαποῦσιν ἀν' ἕχην κλίσιν εἰς τὴν σοφίαν καὶ εἰς τὸ ἀρχεῖν, καὶ ὅταν τὸν εὔρωσιν, ἀγωνίζονται παντὶ σθένει ὅπως ἀναπτύξωσιν εἰς αὐτὴν τὰς ἐμφύτους ἐκείνας δεξιότηας. Καὶ ἔαν οἱ ἐρασταὶ οὗτοι μηδέπω ἐπεδόθησαν εἰς τὴν μελέτην τοῦ νὰ ἐκπαιδεύωσιν ἄλλους, ἐπιδίδονται τότε εἰς αὐτὴν καὶ παρ' ἄλλων μανθῶντες ὅτι δύναται καὶ ἀφ' ἐαυτῶν ἀναζητοῦντες τὴν φύσιν τοῦ ἰδίου αὐτῶν Θεοῦ· κατορθοῦσι δ' ἐπὶ τέλος τὸν ἀρκυρῶν των διότι ἀναγκάζονται ν' ἀποβλέπωσιν ἀδικόπως πρὸς ἐκείνον τὸν Θεὸν καὶ ὅταν ἐφάπτονται αὐτὸν διὰ τῆς

μνήμης, ένθουσιώντες, εἴς ἐκείνου ἀρβύονται τὰ ἔθνη και τοὺς τρόπους, καθόσον εἶναι δυνατόν εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ μετασχη τῆς θείας φύσεως και τὴν αἰτίαν τούτου τοῦ ένθουσιασμοῦ των ἀποδίδοντες εἰς τὸν ἐρώμενον, ὅτι μᾶλλον τὴν ἀγαπᾷσι' και ἀν ἀρύουσι τὴν ἔμπνευσίν των ἐκ τοῦ Διὸς διαχέοντες αὐτὴν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἐρωμένου, ἀφομοιοῦσι καὶ τὴν ὅσον ἔνεστιν έντελέστερον πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν θεότητα. Αναλόγως δὲ τὰ αὐτὰ πράττουσι πρὸς τοὺς ἐρωμένους των και οἱ λάτρει, ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἄλλων θεῶν. Ὅθεν τσοσῦτην προθυμίαν και ζήλον καταβάλλει ὁ ἐρωτόληπτος φίλος ὑπὲρ τῆς δόξης και τῆς εὐδαιμονίας τοῦ φιλουμένου, ἐάν οὕτως ἀλωθῆ. Ἴδου δὲ τίνι τρόπῳ ἀλίσκεται.

» Ἐν ἀρχῇ τοῦ μύθου τούτου διεκρίναμεν εἰς ἐκάστην ψυχὴν τρία μέρη, δύο ἵππους και ἓνα ἡνίοχον. Ἐκ δὲ τῶν δύο ἵππων ὁ μὲν, εἴπομεν, εἶναι ἀγαθός, ὁ δὲ οὐχί' ἐναπολείπεται δὲ ἤδη νὰ προσδιορίσωμεν εἰς τί σὺνίσταται ἡ ἀρετὴ τοῦ ἀγαθοῦ ἵππου ἢ ἡ κακία τοῦ κακοῦ. Ὁ μὲν εἴς αὐτῶν λοιπὸν ἔχει ἀνάστημα εὐγενέστερον, εἶναι κατὰ τὸ σχῆμα εὐθυστενῆς και κατὰ τὰ μέλη εὐσῆμως ἀνεπτυγμένος, ὑψαύχην, ὀπωσοῦν κυρτὸς τοῦς μυκτήρας, λευκόχρους, μελανόμματος, φιλότιμος μετὰ σωφροσύνης και αἰδοῦς, ὀπαδὸς τῆς ἀλιθινῆς δόξης πειθίμος εἰς μόνον τὸ κέλευσμα και τὴν φωνὴν τοῦ ἡνίοχου' ὁ δὲ ἄλλος ἀπ' ἐναντίας εἶναι ἐπικαμπῆς, κακῶς ἐσχηματισμένος, σκληραύχην, βραχυτραχήλος, σιμοπρόσωπος μελάγχρους, γλαυκόμματος, αἵματώδης, πλήρης θυμοῦ και ἀλαζονίας, περὶ τὰ ὠτα δασύθειε, δυσῆμος, μὸλις ὑπεύκων εἰς τὴν μάστιγα και τὰ κέντρα.

» Ὅταν λοιπὸν ὁ ἡνίοχος ἰδῶν τὸ ἐρωτικὸν ἀντικείμενον, ὕπερ διαθερμαίνει διὰ τῆς αἰσθήσεως τὴν ψυχὴν του, αἰσθηθῆ γαργαλισμὸν και κέντρα πόθου, ὁ μὲν εὐπειθής· εἰς τὸν ἡνίοχον ἵππος συστειλόμενος τότε ὡς και πάντοτε ὑπὸ τῆς αἰδοῦς, ἐγκρατεῖται τοῦ νὰ ἐπιπηδήσῃ κατὰ τοῦ ἐρωμένου' ὁ δὲ ἕτερος οὐδαμῶς πλέον φροντίζει οὔτε περὶ ἡνιογμῶν κέντρων οὔτε περὶ μάστιγος, ἀλλ' ἄφηνιάζει ἐλαυνόμενος ὑπὸ ἀκαταπαρήτου ἀνάγκης, και ἐμβάλλων εἰς ταραχὰς τὸν ὀμόζουγον ἵππον και τὸν ἡνίοχον τοὺς παρασύρει πρὸς τὸν ἐρώμενον και μυεῖαν ποιεῖται αὐτοῖς τῆς τῶν ἀφροδισίων χάριτος. Οὗτοι δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀντιτείνουσι ἀγνακτοῦντες διότι ἀναγκάζονται εἰς ἀναξιοπρεπεῖς και ἀθεμίτους πράξεις· ἐπὶ τέλους δὲ, ὅταν τὸ κακὸν δὲν ἔχῃ ἄρια, ἐγκαταλείπονται εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἀκολάστου ἵππου ὑποσχεθέντες νὰ ἐκτελέσωσι τὸ θέλημά του' ἄμα δὲ ὡς πλησιάζουσιν εἰς τὸν ἐρώμενον βλέπουσι τὴν ὄψιν του ἀστράπτουσαν. Ἀπέναντι δὲ τῆς θείας ταύτης ἢ μνήμῃ τοῦ ἡνίοχου φέρεται πρὸς αὐτὴν τὴν οὐσίαν τοῦ κάλλους και βλέπει

αὐτὴν ἐστῶσαν μετὰ τῆς σωφροσύνης ἐπὶ τοῦ ἁγίου βήματος. Καταληφθεὶς δὲ ὑπὸ φόβου και σεβασμοῦ ὑπτιάζει και ἄμα ἀναγκάζεται νὰ ἐλκόσῃ εἰς τὰ ὀπίσω τὰς ἡνίας μετὰ τσοσῦτης σφοδρότητας, ὡστε ἀμφοτέροι οἱ ἵπποι ὀκλάζουσιν, ὁ μὲν ἐκὼν διότι δὲν ἀντιτείνει, ὁ δὲ ἀκόλαστος και δυσῆμος ὄλιος ἄκων. Ἀφοῦ δὲ ἀναποδίσωσιν ἰκανὸν διάστημα, ὁ μὲν πλήρης αἰσχύνης και θάμβους βρέχει πᾶσαν τὴν ψυχὴν δι' ἰδρωτος και ἀπροῦ, ὁ δὲ, κατευνασθέντος τοῦ πόνου, ὅν ἐνεποίησεν αὐτῷ ὁ χαλινός και ἡ πτώσις του, μὸλις ἀναλαβὼν ἀνεῖσιν τινα ἐκφέρεται ὑπ' ὀργῆς εἰς λειδορίας και ἐναξιομοῦς κατὰ τε τοῦ ἡνίοχου και τοῦ ὀμόζουγος κατακρίνων αὐτοὺς ὡς δειλοῦς λειποτάκτας και παραβάτας τῶν ὑποσχεσῶν των' και πάλιν ἀναγκάζων αὐτοὺς παρὰ τὴν θέλησίν των νὰ τὸν ἀκολουθήσωσι μὸλις ὑπενδίδει εἰς τὰς παρακλήσεις των παραχωρῶν αὐτοῖς ἀναβολὴν τινα ἐπὶ ὠρισμένη προθεσίμῃ' ἢς πληρωθείσης ὑπομιμνήσκει αὐτοὺς προσποιούμενος λήθη, και διὰ τῆς βίας και τῶν χρημετισμῶν ἔλκων ἀναγκάζει αὐτοὺς πάλιν νὰ προσέλθωσιν εἰς τὸν ἐρώμενον διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν' και ἀφοῦ πλησιάζουσι, κύπτει τὴν κεφαλὴν, δάκνει τὸν χαλινὸν και ἀναιδῶς τοὺς ἔλκει ἐπὶ τὰ πρόσω. Ὁ δὲ ἡνίοχος καταλαμβάνεται ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ὑπὸ φόβου και σεβασμοῦ, και οἰοῖται ἐκ πρώτης ἀφετηρίας ὑπτιάζων και ἔλκων εἰς τὰ ὀπίσω ἔτι βικιότερον τὸν χαλινὸν διὰ τῶν ὀδόντων τοῦ ἀγρίου ἵππου, καθαιμάσσει τὴν ἀκόλαστον γλῶσσιν και τὰς γνάθους του, και βίψας κατὰ γῆς τὰ σκέλη και τὰ μηρὰ του τὸν καταδαμάζει διὰ τοῦ πόνου. Ὅταν δὲ ὁ μοχλοῦρδς ἵππος διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν αὐτῶν ὀδύων παύσῃ τῆς ἀκολασίας, ἔπεται ἤδη τεταπεινωμένος τῇ διευθύσει τοῦ ἡνίοχου, και ὅταν ἰδῇ τὸ κάλλος τοῦ ἐρωμένου, ὑπὸ τοῦ φόβου ἀπέλλυται. Ὅθεν τότε μόνον ἡ ψυχὴ τοῦ ἐρωστοῦ ἀκολουθεῖ τὸν ἐρώμενον μετὰ αἰδοῦς και κοσμιοτήτος.

» Ἐπειδὴ λοιπὸν παντὶ τρόπῳ λατρεύεται ὡς ἔλλος θεὸς ὑπὸ τοῦ ἐραστοῦ, εὐλικρινῶς αἰσθανομένου τὸν ἐρωτα, και αὐτὸς ὁ νεανίας εἶναι φύσει φίλος πρὸς τὸν λάτρην του, (διότι ἐκάτεροι εἰσὶ τρόπον τινὰ καθιερωμένοι εἰς τὸν αὐτὸν θεόν), εἰ και προλαβόντως οἱ συμμαθηταὶ του ἢ ἄλλοι τὶς ἐπέσειραν εἰς τὴν καρδίαν του μῖσος και ἀποστρόφην λέγοντες αὐτῷ ὅτι εἶναι αἰσχρὸν νὰ συναναστρέφεται μετ' ἐρωτῶτος, εἰ και οἱ λόγοι οὗτοι τὸν κρακνοῦσι ν' ἀπωθῆ τὸν ἐρωτῶτα, πραίοντος ὁμοῦ τοῦ χρόνου ἢ ἢλικία και ἡ εἰμαρμένη τὸν ἀναγκάζουσι νὰ συνάψῃ μετ' αὐτοῦ περιπαθη οἰκειότητα, διότι οὐδέποτε εἶναι πεπωμένοι δύο κακοὶ νὰ γίνωνται φίλοι οὐδὲ δύο ἀγαθοὶ νὰ μὴ ἀνταγγοῦνται. Ἀφοῦ δὲ ὁ ἐρώμενος ἔλθῃ εἰς σχέσηιν μετὰ τοῦ ἐρωτῶτος και ἀπο-

δεχθῆ τοὺς λόγους και τὴν συναναστρόφην του, λκμάνων ἐκ τοῦ σύνεγγυς πείραν τῆς εὐνοίας του ἐκπλήττεται αἰσθανόμενος ὅτι ὅλοι ὀμοῦ οἱ ἄλλοι φίλοι και οἰκείοι εἶναι μηδὲν παραβαλλόμενοι πρὸς τὸν ένθεον ἐραστὴν. Ὅταν δὲ προατείνηται ἡ σχέσηιν αὕτη και ὁ ἐρώμενος ἐρχεται εἰς ἀδιάκοπον ἐπαφὴν μετ' αὐτοῦ εἴτε εἰς τὰ γυμνάσια εἴτε εἰς ἄλλας συναναστρόφας, τότε ἡ πηγὴ ἐκείνου τοῦ βούματος, ἦν ὁ Ζεὺς ἐρῶν τὸν Γαυμηΐδην ὠνόμασεν ἐρωτικὸν πόθον (ἱμερον) ἀθρόα φερομένη πρὸς τὸν ἐραστὴν εἰσρέει ἐν μέρει εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ' τούτου δὲ ἐμπλησθέντος, τὸ ὑπόλοιπον ἐκχέεται πρὸς τὰ ἔξω' και καθὼς πνοὴ ἀνέμου ἢ ἠχώ προσβάλλουσα σώματι λειὸν και στερεὸν και ἐκ τούτου πάλιν ἀπωθουμένη φέρεται εἰς τὸ σημεῖον εἴς οὐ ὠρμήθη, οὔτως ἢ ἀπόρροή τοῦ κάλλους ἐπανακάλπτει εἰς τὸν κάλον νεανίαν διερχομένη διὰ τῶν θυμμάτων, ἐχετῶν τῆς ψυχῆς, και ἀναπτερόσασσα αὐτὸν ἀνοίγει τοὺς πόρους τῶν πτερῶν, και τὴν ψυχὴν τοῦ ἐρωμένου εἴς ὑπαμοιβῆς πληροῖ ἐρωτος' εἰς λοιπὸν και αὐτὸς, πλὴν ἀγνοεῖ τινα' και οὔτε σῶναδε τὴν φύσιν τοῦ πάθους του οὔτε δύνανται νὰ τὸ διερμηνύσῃ, ἀλλὰ καθὼς ὁ βλέπων ἄλλον ὀφθαλμῶντα προσβάλλεται και αὐτὸς ὑπ' ὀφθαλμίας μὴ δυνάμενος νὰ ἐξηγήσῃ τὴν αἰτίαν τοῦ νοσημάτων σου, οὔτω και ὁ ἐρώμενος θεωρῶν τὸν ἐραστὴν ἀνεκαιοσθήτως συγκινεῖται και αὐτὸς και συνταράττεται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πάθους γινόμενος ἐρωτόληπτος. Καὶ ὅταν μὲν ὁ ἐραστής του ἦναι παρὼν, πύκει τοῦ πόνου ἐπίσης ὡς ἐκείνος' ὅταν δὲ ἀπουσιάζῃ, ὡσαύτως τὸν ποθεῖ και ποθεῖται ἀπονέμων ἐκείνον ἐρωτα ἀντὶ ἐρωτος' νομίζει δὲ και ὀνομάζει τὸ πάθος του ὄχι ἐρωτα, ἀλλὰ φιλίαν. Συνάμα δὲ ἐπιθυμεῖ σχεδὸν ὡς ὁ ἐραστής, εἰ και ὀλίγον ἀσθενέστερον νὰ τὸν βλέπῃ, νὰ τὸν ἄπτηται, νὰ τὸν ἀπαλάζῃται, νὰ συγκοιμᾶται και λοιπὸν κατόπιν, ὡς εἶναι ἐπόμενον, ταχέως βάλλει εἰς ἐνέργειαν τὴν ἐπιθυμίαν του ταύτην. Ὅθεν εἰς τὴν συγκοιμῆσιν, ὁ μὲν ἀκόλαστος ἵππος τοῦ ἐραστοῦ ἔχει τί νὰ εἴπῃ πρὸς τὸν ἡνίοχον, και ἀπαιτεῖ εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν πολλῶν κόπων του στιγμιαίων τινὰ ἀπόλαυσιν' ὁ δὲ τοῦ ἐρωμένου οὐδὲν ἔχει νὰ εἴπῃ, ἀλλὰ ὀργῶν ὑπὸ ἀκατασχέτου ἐπιθυμίας ἦν ἀγνοεῖ ἐναγκαλιζέται τὸν ἐραστὴν και περιπαθῶς τὸν ἀπαλάζεται ὡς εὐνούστατον εἰς αὐτὸν, και ὅταν συναναπαύωνται ἐν τῇ αὐτῇ κλίνῃ δὲν δύνανται ν' ἀπκρηθῆ ὅσον ἐκ μέρους του εἰς τὸν ἐραστὴν τὴν χάριν ἢν τινα ἐνδέχεται νὰ ζητήσῃ αὐτος παρ' ἐκείνου' ἀλλ' ὁ ὀμόζους ἵππος και ὁ ἡνίοχος ἀνδίστανται εἰς αὐτὸν μετ' αἰδοῦς και λόγου. Ἐάν λοιπὸν τὸ εὐγενέστερον μέρος τῆς διανοίας ὑπερισχύσῃ ὀδηγοῦν αὐτοὺς εἰς τὴν σωφροσύνην και τὴν φιλοσοφίαν, τὸν μὲν ἐνταῦθα βίον διάγουσιν ἐν ὀμονοίᾳ

και μακαριότητα ἐγκρατεῖς ἐαυτῶν ὄντες και κόσμιοι, ἐπειδὴ ὑπαδούλωσαν μὲν τὸ μέρος ἐκείνο τῆς ψυχῆς ἔνθα γεννᾶται ἡ κακία, ἠλευθέρωσαν δὲ ἐκείνο ἔνθα ἡ ἀρετή' μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς ζωῆς των ἀναλαμβάνουσι τὰ πτερά των και γίνονται ἐλαφροὶ νικήσαντες ἐν τῶν τριῶν παλαισμάτων τῶν ὄντων Ὀλυμπιακῶν (1)· ἄλλο δὲ μείζον τούτου εὐτύχημα δὲν δύναται νὰ χορηγήσῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον οὔτε ἡ ἀνθρωπίνη σωφροσύνη οὔτε ἡ θεία μακία. Ἐάν ὅμως προτιμῆσωσι τὸ εἶδος ἐκείνο τοῦ βίου ὑπερῆστιν, ὀπωσοῦν ἀγαροῖον και ἀπαθῶν πρὸς τὴν φιλοσοφίαν, ἀλλὰ φιλότιμον, ἐνδέχεται ἐν καιρῷ μέγας ἢ ἄλλῃς τινὸς ἀμελείας οἱ ἀκόλαστοι αὐτῶν ἵπποι εὐρίσκοντες τὰς ψυχᾶς των ἀπροφυλάκτους νὰ συνάψωσιν ἀμφοτέρως εἰς ἐν, τρεπόμενοι τὴν ὀδὸν ἐκείνην ἧτις μακαρίζεται ὑπὸ τῶν πολλῶν και ἐκπληροῦντες τὴν αἰσθητικὴν αὐτῶν ἐπιθυμίαν' και μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν ἀκολουθοῦσιν εἰς τὸ ἐξῆς τὴν αὐτὴν ὀδὸν ἀλλὰ σπανίως, ἐπειδὴ ἡ πράξις των δὲν ἐπιδοκιμαζεται ὑπὸ πάσης τῆς διανοίας. Διατηροῦσι λοιπὸν και οὗτοι τὰ δεσμὰ τῆς φιλίας εἰ και οὐχί' τσοσῦτον ἰσχυρῶς ὡς ἐκείνοι οἱ ἀγνοὶ φίλοι, και ἐνόσῃ ζεεῖ ὁ ἔρως των και μετὰ τὴν ἀπόσβεσίν του, πιστεῖοντες ὅτι, ἀφοῦ ἔδωκαν ἀλλήλοισ τὰ ἀσφαλέστερα ἐχέγγυα ἀμοιβαίας πίστεως, δὲν τοῖς εἶναι θεμιτὸν παραβαίνοντες αὐτὰ νὰ περιέλθωσι ποτε εἰς ἐχθραν. Ἐν δὲ τῇ τελευτῇ τοῦ βίου ἐκβαίνουσι τοῦ σώματος και μὲν ἄπτεροι, ἀλλὰ τείνοντες πρὸς πτέρωσιν, ὡστε ἐπαξίως ἀνταμειβόνται ἔνεκεν τῆς ἐρωτικῆς μακίας των' διότι ὁ νόμος δὲν ἐπιτρέπει ὕπως οἱ κατάρξαντες ἤδη τῆς ὑπουρτανίου πορείας νὰ καταβῶσι πλέον εἰς τὸ σκότος και ὑπὸ γῆς, ἀλλ' ἐγγυῶται αὐτοῖς συμβίωσιν λαμπρὰν και πλήρη εὐδαιμονίας και ὅταν ἀνακτήσωσιν τὰ πτερά των, νὰ τὰ ἀνακτῆσωσιν ταῦταχρόνως ἀμφοτέροι χάριν τοῦ συνάψαντος αὐτοῖς ἐρωτος.

» Τοιαῦτα εἶναι, ὦ και, τὰ μεγάλα και θεῖα πλεονεκτήματα ἃ τῖνα θέλει σοὶ δωρήσειν ἡ φιλία τοῦ ἐραστοῦ' ἢ δὲ μετὰ τοῦ ἐρωτῶτος συγκοιμῶν, ἧτις συγκοιμῶν μετὰ ὀνητῆς σωφροσύνης διανέμει μόνον δῶρα ὀνητὰ και φειδιλά, ἐντίκει εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἐρωμένου ἐκείνην τὴν ὑπὸ τῶν πολλῶν ὡς ἀρετὴν ἐπαινουμένην ἀνελευθερίαν και ποταπότητα αἰσθημάτων, και γίνεται εἰς αὐτὴν αἰτία τοῦ νὰ περιπλανᾶται ἄνους περὶ τὴν γῆν και ὑπὸ γῆς ἐνεκαιοσθῆλιν ἔτη.

» Εἰς σέ, ὦ φίλε ἔρως, ἀποτίω και ἀφιερῶ τὴν παλινοῖδίαν μου ταύτην ὅσον ἔνεστι καλλίστην και

(1) Ἐν τοῖς Ὀλυμπιακοῖς ἀγῶσιν ὁ καλαστὴς καταβαλὼν τρεῖς τὸν ἀντίπαλόν του ἀνεκρητύετο νικητής. Ἀλλῶς δὲ αἱ τρεῖς ἀνωτέρω μνημονοθεῖσαι χλιετέες περίοδοι τῶν τριῶν δεκαετιῶν τῆς φιλοσοφίας παραβάλλονται ἐνταῦθα πρὸς τὰ ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις τελοῦμενα τρία παλαισματα.

δρίστην πρῶς, ἐξέλεωσιν τῶν πρότερον ἡμικρημένον μοι ἐν δὲ αἱ λέξεις καὶ τὰ διανοήματα ἵνα ὅπωσον ποιητικᾷ αἴτιος εἶναι ὁ Φαίδρος ὅστις μὲ ἡνάγκασε νὰ τὰ μεταχειρισθῶ. Σύγγνωθ' μοι λοιπὸν διὰ τὸν πρῶτον λόγον μου καὶ εὐχεστέθητι διὰ τοῦτον τὸν δεύτερον; Ἵλαω δὲ γενοῦ μοι ὅπως μήτε ἀφαιρέσης μήτε ἐλαττώσης δ' ὀργῆν τὴν ἐρωτικὴν μου τέχνην, ἥν μοι ἐδώρησας, χάριται δὲ νὰ ἴμαι εἰς τὸ ἐξῆς ἐπὶ μᾶλλον ἢ νῦν ἐντιμος καὶ εὐυπόληπτος παρὰ τοῖς καλοῖς. Ἐάν δὲ ἐν τῷ προλαβόντι λόγῳ ὁ Φαίδρος καὶ ἐγὼ εἴπωμεν βραβύτι καὶ ἀναξιοπρεπὲς εἰς τὴν θεότητα σου, ἀποδίδων τὴν αἰτίαν τῶν τοιούτων βλασφημιῶν εἰς τὸν Δυσίαν τὸν πατέρα τοῦ λόγου, ἀπόσπασαι τὸν ἀπὸ τούτους ἀσεβεῖς λόγους, καὶ τρέψον αὐτὸν ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν, ὡς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Πολέμαρχος ἐπασχολεῖται εἰς αὐτήν, ἵνα καὶ οὗτος ὁ ἑρκστής του ὁ Φαίδρος μὴ ἀμφιταλαντεύηται εἰς τὸ μετὰ ταῦτα, ὡς ἐν τῷ κερῶντι, μετὰ δὲ τῶν κενῶν τούτων ῥητορικῶν γυμνασμάτων καὶ τῆς ἀληθοῦς πορείας, ἀλλ' ἀσχολῆται ὀλοσχερῶς εἰς τὸν βρωτα συνδουλζόμενον μετὰ φιλοσοφικῶν λόγων.»

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΑΠΟΔΗΜΗΤΟΥ ΑΝΑΜΝΗΣΕΩΝ

ΑΠΟΓΡΑΦΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ (1).

Νεκροταφείον Ἰλιασῶν καὶ ἐνταφιασμὸς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις. — Αἵτια καὶ ἀποτάλαγμα. — Θεραπευτικὰ κληροδοτήματα. — Δεισιδαίμονοι, ἅγια λείψανα, πληθὺς ἑορτῶν. — Ἐκβαρβάνουσι τὴν ἀργίαν καὶ τὴν ψευδεμαρτυρίαν. — Σαυέρης Σκρόρασις καὶ ἱλθὴν μεταράγα. — Πανηγύροις.

Ἡ Ζακύνθος στερεῖται νεκροταφείου — καὶ διατί; Διότι οἱ μὲν ἱερεῖς, συνειδηθέντες ἀπ' αἰῶνων ἡδὴ νὰ θάπτοισι τοὺς νεκροὺς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀμειβόμενοι διὰ τε τὴν ἐνταφίαν καὶ τὰ μνημόσυνα καὶ λαμβάνοντες διὰ τοῦτο κληροδοτήματα, ἀποστρέφονται τὸ νεκροταφείον, οἱ δὲ κάτοικοι, ἕνεκα τῆς παλαιᾶς καὶ ἐβριζωμένης ἕξεως, πιστεύουσιν ἕττον ὅσον τὸν περιέχοντα καὶ ἀδύχ' περιεχόμενον ἐν ἐκκλησίᾳ τόπον. Ἡ δὲ δοξασία αὕτη, κοινὴ ἀναπέσσαν τὴν πρῶτην Ἰόνιον Πολιτείαν, καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς πόλεσιν ἐν αἷς δι' ἰδιαιτέρου κανονισμοῦ καθιερώθη καὶ ὑπάρχει νεκροταφείον καθίστασι σπανίαν τὴν χρῆσιν αὐτοῦ· οὕτως ἐν Κερκύρᾳ πάσαι αἱ οικογένειαι, καὶ ἰδίως αἱ ἀριστοκρατικαὶ, προτιμῶσι τὴν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐνταφίαν τῶν ἀποθησαυγόντων συγγενῶν αὐτῶν. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ἡ ἐν Ζακύνθῳ κατὰ τοῦτο ἀξιοκατάκριτος ἀμέλεια

(1) Ἴδε φυλλ. 423, 18 Ὀκτωβρίου, σελ. 271.

τῆς ἀγγλικῆς προστασίας φεῖται ἰδίως νὰ ἐπισύρῃ τὴν ἡμετέραν μομφὴν, διότι ὅτι οἱ ἄγγλοι ἤθελον ἐν Ἑπτανήσῳ τοῦτο καὶ ἐγίνετο (μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ἀνατροπῆς τῶν τελεσιδικιῶν ἀποφάσεων!), μὴ λησμονήσωμεν ὅμως ὅτι τὸ τοῦ νεκροταφείου ζήτημα περιεῖχεν ἐμμέσως καὶ τι ἐκκλησιαστικόν, διότι ὅτε πρό τινων ἐτῶν ἐπαρχὸς τις Ζακύνθους ἐπέμεινε ἐπιδικάσων τὴν σύστασιν νεκροταφείου, τοιοῦτον ἐταράχθησαν οἱ ἱερεῖς τῆς πόλεως, ὥστε ὁ ἀρχιερεὺς (1), φύσει πρῶτος, φοβηθεὶς Ἰσρατικὴν στάσιν, ἀντίστη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου τούτου· ἀλλὰ νῦν ἰδίως, καὶ ἔτι μᾶλλον, ἀξιοκατάκριτος εἶναι ἡ ἑλληνικὴ τῆς νήσου ἀρχὴ, διότι ἐν τῷ ῥητόρισ τῷ Βασ. Διατάγμα τῆς 28 Μαρτίου 1834 ἀπαγορεύει τοὺς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ ταῖς πόλεσιν ἐνταφιασμοὺς καὶ ἐν τῷ τῷ ἐλάχιστον τῶν παλαιῶν ἐπαρχιῶν χωρίον ἔχει κοιμητήριον, ἐπιτρέπει καὶ μετὰ τὴν ἑνωσίν τὸ ἄποπον τοῦτο μὴ φροντίζουσα περὶ νεκροταφείου (2). Ὁ ἀπὸ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις εἶναι πάντοτε μεμολυσμένος, τὸ ἔδαφος βυρὸν, αἱ πλάκας διεσπασμένοι, ἡ δὲ κοσώδης ἀτμοσφαιρὰ τῆς ἐκκλησίας, ἐπιδρῶσα καὶ ἐπὶ τοὺς ἐκκλησιαζομένους, καὶ ἐπὶ τὴν ἐξωτερικὴν, γενεὰ βεβαίως ἡ ὑποθαλάπει ἀσθενείας. Δὲν ἐνθυμοῦμαι νῦν ἀκριβῶς, ἀλλ' ἐγένετο ἐσχάτως ὁ ὑπολογισμὸς, πόσαι μυριάδες, δύο ἢ τρεῖς, ἐτάφησαν ὑπὸ τὰς πλάκας τῆς Ἀναλήψεως, ἀρχαιοτάτης ἐκκλησίας τῆς Ζακύνθου, ἀπὸ τῆς κτίσεως αὐτῆς· ὁ εἰσπερῶμενος εἰς αὐτὴν εἰσπνέει ἀεὶ μεμολυσμένος, ἀληθὴ θάνατον, καὶ παρὰ πολλῶν ἐνοριῶν ἤκουσα ὅτι οὐδέποτε ἐκκλησιάζονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν ταύτην, διότι εἶναι ἀθόνατον νὰ διεμείνωσιν ἐπὶ πολὺ ἐν αὐτῇ. Τὸ κατ' ἐμὲ, δούκις εἰσήλθον εἰς ἐνοριακόν τινα τῆς Ζακύνθου καὶν, ἡσιάνθη μὲν συστειλομένη καὶ πιεζομένη τὴν καρδίαν μου, διανοούμενος ὅτι ἐπάτου χῶμα ἀντικαταστήσαν τὸν ἐμοῖόν μου, ἡ δὲ ἀναδιδομένη ἐκ τῆς γῆς θανατικὴ ὄσμη καὶ ὑγρασία μὲ ἡνάγκασε πάντοτε νὰ σπεύσω πρὸς ἕξοδον.

Εἶπον ἀνωτέρω ὅτι ἡ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐνταφίαις ἐπισύρει αὐταῖς κληροδοτήματα· ἀλλὰ τὸ κέρδος τοῦτο δὲν πρέπει ν' ἀποδοθῆ μόνον εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀποθησαυκόντος νὰ εὐεργετήσῃ τὸ ἱερόν, — καὶ τοὺς περιέποντας αὐτὸ, — ἐνθὰ αὐτὸς τε καὶ τὰ προσφιλῆ μέλη τῆς οικογενείας αὐτοῦ θέλουσι κοιμηθῇ τὸν αἰώνιον ὕπνον. Πραετήρησα ὅτι οὐδέποτε ἀναγινώσκονται ἐν Ζακύνθῳ διαθήκαι, μὴ περιέχουσιν πολλὰ μικρὰ κληροδοτήματα εἰς πλεῖο-

(1) Ν. Κοκκίνας, ἐσχάτως ἀποθανών. (2) Ὅτι τῷ 1833 ἐνεσηφεν εἰς Ζακύνθον ἡ γολέρα, τὰ θύματα αὐτῆς θάπτοντο ἐν νεκροταφείῳ ἐπίτηδες παρασκευαθέντι καὶ οὐ μακρὰν τοῦ ΝΑ μερὸς τῆς πόλεως κειμένων· ὁ περιβολοῦς οὗτος δύναται κἀλλίστε νὰ ἐρισθῇ νῦν ὡς κοιμητήριον τῆς πόλεως.

νας τῆς μιᾶς καὶ τῶν δύο ἐκκλησίας· ἡ δ' ἕξις αὐτῆ μοι φέρεται καταγομένη ἐκ ξενικῆς τινος παραπλησίως ἕξεως, τῆς κατὰ τὸν μεσαιῶνα παρὰ Λατίνους κρητούσης. Ἡ ἐνατικὴ κυριαρχία διὰ τῆς ἐν ταῖς ἑπτὰ νήσοις πρωτοκathedρίας καὶ πολυτελείας τοῦ λατινικοῦ κλήρου μετέδωκεν ἀναπαισθήτως λατινικὰς τινὰς συνήθειας καὶ θέματα εἰς τὸν ἐν Ἑπτανήσῳ ἑλληνικὸν κλήρον, ὡς διὰ τῶν ἀποικησάντων ἐν αὐταῖς ἰταλῶν προσέδοτο τῇ ἑλληνικῇ τῆς Ἑπτανήσου κοινωνίᾳ πλείστα ἰταλικὰ καὶ ἰδίως ἐνατικὰ ἕξεις. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἑνετίας, τοῦ μόνου μεσαιωνικοῦ καὶ μάλιστα ἰταλικοῦ κράτους, ἦπερ εὐτόλμως καταπολέμησε καὶ ἐξουδένωσε τὴν ἐπὶ τῶν ὑπερκῶν αὐτοῦ ἐξουσίαν καὶ τὴν εἰς τὰ ἐσωτερικά αὐτοῦ πράγματα ἐπέμβασιν τοῦ Πάπα, σημεῖοῦται ὡς σπουδαῖον συμβῆν (1372 μ. Χ.) ἡ ἐξῆς διαφορὰ τῆς ἐνατικῆς κυβερνήσεως πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Ἑνετίας, ἡ οὐδὲν βεβαίως τὸ πνευματικὸν κατητημένον, ὡς ὁρθῶς πρακτεῖται ὁ γάλλος ἱστορικὸς Daru· « Συνήθεια ἦτο τότε ἐν ταῖς πλείστας καθολικαῖς χώραις, νὰ μὴ δύναται τις ἀποθησάσκων νὰ μὴ κληροδοτήσῃ τι εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἡ συνθήκη αὕτη ἐπιμελῶς ὑπεβάλλθη ὑπὸ τε τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἐφημερίων, ὅστις ἐφθασαν καὶ μέχρις ἀρρήσεως ταφῆς εἰς τοὺς μὴ ἀποθνήσκοντας ἐν τῇ διαθήκῃ τῶν γούρον τοῦτον.

» Ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἑνετίας ἦτο κατ' ἀρχὰς πιωχρὸς μᾶλλον· μόνον εἰσδήμα εἰσέπραττε τέλος τι ἐπὶ τῶν διαθηκῶν· διὸ καὶ ἐπινομήτετο ἐπίσκοπος τῶν τεθνεώτων, vovono do'morti.

» Τούτων δὲ τις τῶν ἐπισκόπων, κρίνων πιθανῶς ὅτι οἱ ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς ἐπισκοπῆς θανατιῶντες δὲν ἀπέσπων εὐκόλως τὰ ἰδια ἀγαθὰ πρὸς ὄφελος τοῦ κλήρου, ἐβροιν εὐλογον νὰ ἐπιβάλῃ αὐτὸς φόρον καὶ ὄρησιν τὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὀφειλόμενον ἑαυτὸν εἰς τὸ δέκατον ἐκάστης κληρονομίας. Ὁ δὲ πάπας, εἰς ὃν ὑπέβλεπε τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἄνευ διαταγμοῦ ἐνέκρανεν αὐτὴν διὰ βοήλιας· ἡ κυβέρνησις οὖτως ἰσχυρῶς ἀντίστη κατὰ φόρολογίας, ἥτις μετὰ δέκα διαδοχὰς μετεβίβασεν ἀναγκάως πᾶσαν τὴν ἰδιωτικὴν περιουσίαν εἰς χεῖρας τοῦ κλήρου (3).»

Τὸ ἐπιβλαβὲς τῆς κατακέρου ταύτης ξενικῆς ἕξεως τοῦ κληροδοτῆν μέγα μέρος τῶν ἰδίων εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατιδὸν καὶ ὁ ἰόνιος νομοθέτης τοῦ 1841 ἐφρόντισε φρονιμώτατα νὰ ἀποκόψῃ αὐτήν, κηρύξας μὲν ἀνίσχυρον πᾶσαν μεταξὺ ζώντων ἢ ἐνδιάθηκον διάταξιν γεινομένην πρὸς ὄφελος ἐκκλησιῶν, μοναστηρίων ἢ ἄλλων θεραπευτικῶν καταστημάτων, ἐπιτρέψας δὲ μόνον τὴν ἐπαίτια ἑραρεῖν ἢ κληροδοτήσῃν ποσοῦ μὴ ὑπερβαίνοντος τῆς δέκα στερλί-

(1) Daru, histoire de Venise, IX, XX, σ. 172.

νας λίτρας (ἄρθρ. 80ῦ τοῦ Ἰονίου Ἀστ. Κώδικος). Ἐνεκα δὲ τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης, ἐν ταῖς νεωτέροις δικητικαῖς πρακτεῖται ὀρθῶς κληροδοτήσεων εὐτελῶν, ἐνὸς ἡ δὲ δύο καλλήρων εἰς ἐκάστην ἐκκλησίαν.

Καὶ ἡ ἰταλικὴ δὲ δεισιδαιμονία ἀφῆκεν ἔχνην πολλὰ παρὰ τοῖς κατοίκους τῆς νήσου· τὴν δὲ δεισιδαιμονίαν ταύτην, ἀντὶ νὰ καταπολεμηθῶσι, παρεθέχθησαν καὶ ἐνισχύουσιν, ὡς μὴ ὀφελεν, οἱ Ἕλληνες ἱερεῖς. Πληθὺς ἁγίων λειψάνων ἐν Ζακύνθῳ ἐσωρέθησαν ἐκ πάσης τῆς οἰκουμένης, πλὴν δὲ τοῦ σώματος τοῦ ἐπισκόπου Ἀλγίνης, περὶ οὗ ὀβλομεν ἐμὴ λήσει κατωτέρω, ὑπάρχει καὶ ἕτερον τι, μεγίστης τιμῆς ἐν Ζακύνθῳ ἀπολαῶν, ἁγίου τινὸς Ἰωσήφ τοῦ ἐκ Κρήτης, νομίζω, εἰς ὃ, ἀκέφαλον ὄν (διὸ καὶ ὑπὸ τοῦ πληθους ἁγίου Ἰωάννης καλεῖται), προσετέθη κεφαλὴ πτώματος μὴ ἁγίου, φοικωδῆ ἐντόπωσιν εἰς τὸν θεώμενον ἐμποιοῦσα, ὡς παρὰ πολλῶν ἠκουσα, διότι ἐγὼ δὲν ἐπεσκέψην τὸν ἅγιον τοῦτον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πανηγύρεως κατ' ἴην μένει ἐκτεθειμένος τοῖς πιστοῖς εἰς προσκύνησιν (4).

Ἐπὶ μῆνας ἕλους, ἰδίως δὲ κατὰ τὸ ἔαρ καὶ τὸ θέρος, πανήγυρις διαδέχεται πανήγυριν καὶ οἱ κάτοικοι ἅπαντες ἀπὸ ἐκκλησίας ἑορταζούσης εἰς ἑορταζούσαν ἐκκλησίαν μεταβαίνουσιν ἀπαύστως, ἀντὶ νὰ εὐχεστώσιν εἰς τὸν Θεόν, ἐργαζόμενοι μὲν ὑπὲρ τῶν ἰδίων οικογενειῶν, ἀκούμενοι δὲ εἰς τὰς ταυτικὰς ἡμέρας τῆς ἀναπαύσεως καὶ τὰς ἐξεχούσας ἑορτάς τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας. Ὁ ἀκέφαλος ἅγιος Ἰωάννης ἢ Ἰωσήφ, παραδείγματος χάριν, περὶ οὗ ἀνωτέρω εἶπον, τιμᾶται διὰ δεκαεπιθημέρου ἀργίας χορῶν, ἁγμάτων καὶ καταλύσεως οἴνου καὶ παστελλίων, — διότι τί ἄλλο εἶναι δεκαπενθήμερος πανήγυρις ἐν Ζακύνθῳ; Εἰς διατήρησιν δὲ τῶν ἕξων τούτων συνέτεινον οὐκ ὀλίγον καὶ αἱ ὑπὸ τοῦς ἄγγλους ἐντόπιαι ἀρχαὶ καὶ αὐτὴ ἡ νεωτέρα νομοθεσία τῶν Ἰονίων νήσων.

Ἄν καὶ οἱ ἄγγλοι ἠπόρουν καὶ κατέκρινον τὴν ἕνεκα τοῦ πληθους τῶν ἑορτῶν ἀργίαν οὐδὲν ὄμως ἐπραξαν, ἐμμέσως κἂν, πρὸς ἐλάττωσιν τοῦ κακοῦ, ἀφέντες νὰ καθιερωθῇ αὕτη καὶ νομοθετικῶς· ἕνεκα δὲ τούτου ἡ διὰ τὴν περί τὰ τοιαῦτα φειδωλίαν τῆς ἑλληνικῆς νομοθεσίας σπουδαία ἐλάττωσις τῶν μὴ ἐργασίμων ἐν τοῖς γραφείοις ἡμερῶν ἐνέπλησεν ἀπορίας οὐ μόνον τοὺς ἀπλουστέρους καὶ ἀμυθεστέρους τῶν κατοίκων, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς τῶν εἰς τὰς ἀνω-

(1) Σημειώθειν δεῖ καὶ αἱ λοιπαὶ νῆσοι τοῦ πρώην Ἰονίου Κράτους ἐπιβίωσαν, ἀπέκτησαν καὶ κατέχουσιν ἅγια λείψανα, ἀναμνηστικὰ τοῦς Ἑνετικῶς εἴτινος, ὡφελοῦμενοι ἰμπροκαίως τὰ μέγιστα ἐκ τῶν ἁγίων ὕμνων πανηγύρεων, ἰσώρεσαν ἐν Ἑνετίᾳ πανταχόθεν συναγέραντες παντοδαπὰ ἅγια λείψανα, καὶ μάλιστα, μὴ κατορθώσαντες ν' ἀγορεύσιν, ἐκ λειψάνου τοῦ ἁγίου Ταλαίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. (Daru, αὐτῆσὶ τέρ. Δ' βιβλ. Β')

νας τῶν ἁγίων ἢ τῆς ἁγίας, ἐλισσομένη περὶ καρπῶν ἢ κνίσσα τῶν ἔξωθεν τῆς ἐκκλησίας, ὀπρωμένον τῆς ἐσπέρας κορυφοῦται. Ἐξούς ὡς τὸ λυκαυγὲς πυκνωθῆ εἰς σκοτίαν πᾶσα οἰκία κενούται καὶ γυναικεῖον πλήθος χάριεν, καθάριον, φιλοκαλῶς ἐνδεδυμένον διαπερᾶ τὰς ὁδοὺς τῆς Ζακύνθου μεταβαίνειν εἰς τὴν πανήγυριν, ἐνθα ἀνήφθησαν μὲν φῶτα πολλά, ἐδιπλασιάσθη δὲ ἡ δύναμις τοῦ φουσῶντος τὴν αὐτὴν καὶ τοῦ τυμπανιστοῦ αἱ χεῖρες μανιωδῶς κωμωλλίζουσαι, οἱ δὲ τῶν πασταλλίων, τῶν τηγανιστῶν καὶ τῶν τραγαλίων πωλητῶν μὲν προφθάνουσι νὰ ὑπερετάσῃν εἰς τοὺς ἀγοραστάς. — Κατ' ἐμὲ, τὸ γυναικεῖον τοῦτο πλήθος εἶναι τὸ κύριον, τὸ ἀληθὲς γλόκισμα τῶν πανηγύρεων τούτων καὶ, μεταξὺ πάντων τῶν τῆς ἐορτῆς κοσμημάτων, αὐτὸ μόνον ἔχει τῶν συρρέοντων τοῦ Ἀδάμ ἀπογόνων τὰ βλέμματα, διότι πολλὰκις αὐτὸ καὶ μόνον τὸ ὀλέγητρον καὶ τὰ σώματα αὐτῶν εἰς τὴν πανήγυριν ἐίλκυσεν, ὡς εἰς ἀκρόασις εὐάρεστον καὶ διδακτικὴν ἢ εἰς θέαμα κνινοπεπέε· καὶ τερπνόν. — Μάσκουλα δὲ καὶ κώδινας καὶ φωναὶ καὶ γέλωτες καὶ χοροὶ καὶ ὄμβρος παντοῖος καὶ αὐτὸν τὸν βαρὺν τοῦ τυμπάνου ἤχον καὶ τὸν ἔξιν τοῦ ἀσίου καλύπτει. Σ.

ΠΑΝΔΩΡΑ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΣΙΩΠΗΛΗ. Εἰς Χαμαδάν, πόλιν τῆς Περσίας, ὑπῆρχε ποτὲ Ἀκαδημία. ἔχουσα τὸν ἀκόλουθον κανονισμόν· «Οἱ Ἀκαδημιακοὶ ἀπαιτεῖται νὰ σκέπτονται πολὺ, νὰ γράφωσιν ὀλίγον, καὶ νὰ δριλῶσιν ἕσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον.» Ἰνομάζετο δὲ σιωπηλὴ, καὶ οὐδεὶς ὑπῆρχεν ἐν Περσίᾳ λόγιος μὴ φλεγόμενος ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ἀποτελῆ μέλος αὐτῆς. Ὁ δόκτωρ Ζεῦ, συγγραφεὺς ἐξαίρετου ποιήματος ἐπιγραφομένου *Τὸ Φίλωτρον*, ἀκούσας ὅτι θέσις τις τῆς Ἀκαδημίας ἦτο κενὴ, ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς ἐπαρχίας εἰς ἣν διέτριβεν, ἦλθεν εἰς Χαμαδάν, καὶ παρουσιάσθη εἰς τὴν θύραν τῆς Ἀκαδημιακῆς αἰθούσης, παρεκάλεε τὸν θυρωρὸν νὰ ἐγχειρῆ εἰς τὸν πρόεδρον δελτίον φέρον τὰ ἑξῆς· «Ὁ δόκτωρ Ζεῦ ταπεινῶς ἐξαιτεῖται τὴν κενὴν θέσιν.» Ὁ θυρωρὸς ἐγχειρῆσει τὸ δελτίον, ἀλλὰ, ὅτε δόκτωρ καὶ ἡ αἴτησις του ἐφθασαν ἀργά, διότι ἡ θέσις εἶχε πληρωθῆ. Οἱ Ἀκαδημιακοὶ ἐλυπήθησαν διὰ τοῦτο, διότι μὲν πρὸ ὀλίγου εἶχον δεχθῆ ἐν τῇ χορείᾳ αὐτῶν ἑτέρον τινα εὐφραδῆ ἀλλικὸν ὑποψήφιον, οὐτινος ἡ ζῶηρά καὶ χαρίεσσα εὐλωττία διήγειρε τὸν θυμωσμένον εἰς ὄλας τὰς συναναστροφάς· ἠναγκάζοντο δὲ τοιοῦτοτρόπως νὰ ἀποβάλλωσι τὸν δόκτωρα Ζεῦ, τὴν μάστιγα τῶν φιλάρων, καὶ ἄνδρα ὡς ἐ-

κείνον πεπαιδευμένον. Ὁ πρόεδρος μέλλων νὰ ἀναγγεῖλῃ εἰς αὐτὸν τὴν μὴ παραδοχὴν του, εὐρίσκετο εἰς μεγίστην ἀμηχανίαν. Σκεφθεὶς ὀλίγον ἔλαθε πότηριον ὃ ἐπλήρωσεν ὕδατος, ἀλλ' εἰς τοιοῦτον τρόπον ὥστε μίξ περιπλέον σταγῶν ἤθελεν ὑπερεχειλίσσει αὐτό. Ἐνευσε δὲ νὰ φέρωσι τὸν ὑποψήφιον, ὅστις ἐνεφανίσθη ἡσύχως, ἀπλοῦς καὶ κόσμιος. Ὁ πρόεδρος ἤγέρθη, καὶ μεταξὺ βαθείας σιωπῆς, οὐδὲ λέξιν προφέρων, τῷ ἔδειξε ὀλιβερῶς τὸ ἐμβληματικὸν ποτήριον. Ὁ δόκτωρ ἐνόησεν εὐθὺς ὅτι δὲν ὑπῆρχε πλέον θέσις κενή· ἀλλὰ χωρὶς ν' ἀπομακρυνθῆ, ἐσκέπτετο πῶς νὰ ἐκφράσῃ τοῦτο· «εἰς περιπλέον δὲν βλέπτει.» Ἰδὼν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ φύλλον ῥόδου κύπτει, τὸ λαμβάνει, καὶ τὸ θέτει τόσον ἐλαφρῶς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος ὅσον οὐδὲ βρῆνις νὰ χυθῆ. Εἰς τὴν εὐφροσύνην ἀπέκρυσιν πάντες ἐχειροκράτησαν, ἠθέτησαν τὸν κανονισμόν καὶ ἐδέχθησαν τὸν αἰτούντα. Τῷ παρουσίασαν δὲ τὸ βιβλίον τῶν ἐγγραφῶν ὅπου οἱ ἐκλεγθέντες κατέγραψον τὰ ὄνόματα αὐτῶν. Ἐνεγράφη δὲ καὶ δὲν ἔμενεν εἰμὴ μόνον νὰ προφέρῃ κατὰ τὸ σύνθημα εὐχαριστήριόν τινα φράσιν. Ἀλλ' ὁ δόκτωρ, ἀληθῆς σιωπηλὸς ἀκαδημιακός, νύχαρίστησε κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον μὴ ἐκφράσας μῆτε λέξιν. Ἐγράφε τὸν ἀριθμὸν ἑκατὸν, (ἑκατὸν ὄντων τῶν συναδέλφων αὐτοῦ), ἔπειτα θέσσε μὴδὲν πρὸ τοῦ ἀριθμοῦ, ἔγραψε κάτωθεν· — «Δὲν ἀξίζουσιν οὐτε πλείοτερον, οὔτε ὀλιγώτερον (0100).» Ὁ πρόεδρος ἀπεκρίθη εἰς τὸν ταπεινὸν δόκτωρα μὲ ἄπειρον εὐγένειαν, ὅσῃ καὶ εὐφροσύνῃ, θείσ τὸν ἀριθμὸν ἑνα πρὸ τοῦ ἑκατοῦ, καὶ γράψας· — Ἀξίζουσι δεκάκις πλείοτερον.» — (1100.) Φ. Α. Μ.

ΑΙΝΙΓΜΑ.

Ἐξέτασον, θέλεις ἰδεῖ, ἀνῆκω στήν χημεῖαν,
 Καὶ ἐν, ὃ φίλων ἀρίστε, τὴν κεφαλὴν μου λάβης,
 Σ' ἐπερικύκλωσα εὐθὺς εἰς ἴσρας στιγμὴν μίαν,
 Μάγειν μὴ με ἐκλάβης.
 Καὶ πάλιν ἐν ἐπιθυμῆς τὰ ἀφελέντα μέρη,
 (Τὴν μέσσην καὶ τοὺς πόδας),
 Νὰ λάβης, ἰδοὺ παρῆυθς ἡ τυχ' ἄλλοῦ μὴ φέρει.
 Σ' τὰς Κυβερνήσεις ὄλας,
 Σ' τοὺς ὀπουργοὺς αὐτοῦς βασιλεῖς
 Καθίσταμαι πῆρος ζωῆς.
 Καὶ πάλιν ἐν τῆς λέξεως αὐτῆς τὸ πρῶτον γράμμα,
 Θελοῦς ν' ἀποβάλης,
 Σ' ἐνοίας βίως ἄλλης,
 Ἐμπόπτω βαθὺ χάσμα.
 Θέσει ψιλλὴν
 Σ' τὴν κεφαλὴν,
 Ἐγὼ δὲ ὀψικόμενος ὅα μὲνῶ εἰς τὴν γῆν. Φ. Α. Μ.